

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Otuz yedinci İçtima

1.5.1338 Pazartesi

Münderecat

	Sayfa		Sayfa
1. — Zaptı sabık hulâsası	448	tacelen müzakere edilmelerine dair tak-	
2. — Âzayı kiram muamelâtı	481	riri	449:450
1. — Saruhan Mebusu Süreyya Beyin, Ukrayna'ya gidecek heyetten istifası	481	2. — Kütahya Mebusu Cemil Beyin, mâlûlini guzat hakkındaki lâyihanın ruz-	
3. — Teklifler	448,481	nameye alınarak tercihan müzakere edil-	
1. — Malatya Mebusu Lûtfi Beyin, âzayı kiram hareirahlarına dair kanun tek-	448	mesine dair takriri	450
lifi (2/520)		3. — Karahisarı Sahib Mebusu İsmail Şükrü Efendinin, içtima gün ve saatle-	
2. — Kütahya Mebusu Cemil Beyin, encümenlerden reddi mutazammın maz-		rine dair takriri	480
batalarla gelmiş olan kanun tekliflerinin		5. — Sualler	448
ashabı Mecliste hazır bulunmadıkça mü-		1. — İsparta Mebusu Nadir Beyin, İsparta'ya gönderilen bir mühendise dair	
zakere edilmemelerine dair kanun tek-		Nafia Vekâletinden sual takriri	448:449
lifi (2/523)	450	6. — Muhtelif evrak	449
3. — Malatya Mebusu Lûtfi Beyin, Malatya'daki İttihat ve Terakki Kulübü-		1. — Yirmi Üç Nisan tebrikine dair	
nün mahalline terkine dair kanun teklifi	481	muhtelif yerlerden gelen telgraflar	449
(2/522)		7. — Mazbatalar	451
4. — Takrirler	449,480	1. — Muafiyeti Askeriye Vergisi hak-	
1. — Bolu Mebusu Dr. Fuad Beyin, Himayei Etfal Cemiyetinin tezyidi va-		kında kanun lâyihası ve Kavanini Maliye, Muvazenei Maliye ve Müdafaai Milliye	
ridatına mütaallik kanun tekliflerinin müs-		encümenleri mazbataları	451:480

BİRİNCİ CELSE

Bed'i müzakerat: Saat 2,00

REİS — Reisisani Rauf Beyefendi

KÂTIPLER : Ziya Hurşid Bey (Lâzistan), Hakkı Bey (Van)

REİS — Efendim celse küşadedildi. Zaptı sabık hulâsası Heyeti Âliyenize arz edilecek.

1. — ZAPTI SABIK HULÂSASI

Birinci Celse

İkinci Reiskevili Musa Kâzım Efendi Hazretlerinin tahtı riyasetlerinde bilinikat zaptı sabık hulâsası kiraat ve aynen kabul olundu. Bolu Mebusu Abdullah Efendinin Zonguldak'taki bir duvarın Evkafa terkine dair teklifi kanunisi Lâ-yiha Encümenine havale edildi.

Şer'îye ve Evkaf Vekili Mustafa Fehmi Efendinin istifanamesi kiraat olundu. Edirne Mebusu Şeref Beyin Şer'îye Vekâletinden olan sual tahririne gelen cevabın Perşembe günü kiraati kabul edildi. Sinob Mebusu Hakkı Hami Beyin Sinob harikzedegânına meccanen kereste itasına dair Kanununun tesrii müzakeresine ve köylülere Ziraat Bankasından para ikrazına dair telgrafı kiraat olunarak mezkûr kanunun ruznameye alınarak müstacelen müzakeresi kabul edildi ve ikinci fıkrası İktisat Vekâletine havale olundu. Fukarayı halkın tedavisi için celbedilecek mualecatın Gümrük Resminden istisnası hakkındaki teklif dahi müstaceliyet kararı ile ruznamei âtiye alındı.

Mütarekeyi mütaakıp vatandan uzaklaşan bâzı zevatın Anadoluya dühullerine müsaade edilmemesi esbabına dair Kastamonu Mebusu Besim Beyin sual tahriri Dahiliye Vekâletine havale olundu. Üçüncü Şube Riyasetine Şubece Karahisarı Şerki Mebusu Ali Süruri Efendinin intihabedilmiş olduğu tebliğ kılındı. Memurin Muhakemat Heyeti için intihap icra kılındı. İktisat Vekili intihabına dair Riyaset tezkeresi kiraat olunarak rey toplandı ve tasnif edilinceye kadar celse tatil olundu.

İkinci Celse

Musa Kâzım Efendi Hazretlerinin tahtı Riya-

setlerinde bilinikat İktisat Vekâleti için yapılan intihapta hiçbir zatın ihrazı ekseriyet eylememiş olduğu ve seksen beş zatın da müstenkif kaldığı ve Memurin Muhakemat Heyeti için de hiç kimsenin ekseriyeti ihraz edemediği tebliğ edildi. Kayseri Mebusu Osman Beyle Kütahya Mebusu Cemil Beyin İktisat Vekâletinin lâğvına dair tahrirleri Lâ-yiha Encümenine havale olunarak Pazartesi günü içtima olunmak üzere celseye nihayet verildi.

Reisisani
Rauf

Kâtip
Van
Hakkı

Kâtip
Lâzistan
Ziya Hurşid

REİS — Zaptı sabık hakkında söz isteyen varmı efendim?

SALÂHADDİN B. (Mersin) — İntihabat hakkında kâfi sarahat göremiyorum. Müstenkifler yazılmamış.

REİS — Karar olmadığı için malûmu âliniz zaptı sabık hulâsasına kaydedilmiyor efendim. Fakat asıl zabıttâ sarahat vardır. Zaptı sabık hakkında başka söz isteyen varmı? (Hayır sesleri), zaptı sabık hulâsası aynen kabul edildi.

3. — TEKLİFLER

1. — Malatya Mebusu Lûtfi Beyin, âzayı kiram harcırahlarına dair kanun teklifi (2/520)

REİS — Efendim Malatya Mebusu Lûtfi Bey tarafından âzayı kiramın harcırahları hakkında verilen teklifi kanuni var. Münasip görürseniz Lâ-yiha Encümenine gönderelim.

5. — SUALLER

1. — Isparta Mebusu Nâdir Beyin Isparta'ya gönderilen bir mühendise dair Nafia Vekâletinden sual tahriri.

REİS — Mûnasip görürseniz Nafia Vekâletine gönderelim.

6. — MUHTELİF EVRAK

1. — 23 Nisan tebrikine dair muhtelif yerlerden gelen telgraflar

REİS — Geldikleri yerler heyeti âliyenize arz edilecektir ve mûnasip görürseniz Divanı Riyasetçe mûnasip cevaplar yazılır. (Muvafık sesleri).

23 Nisan mûnasebetiyle mevrut tebrik telgrafları.

Sivas'ta Heyeti Temyiziye Riyasetinden:

Kozan Müdafaa-i Hukuk Riyasetinden

Niksar » » »

Kozan Mutasarrıflığından

Eğîn Belediye Riyasetinden

Osmaniye » »

Finike » »

4. — TAKRİRLER

1. — Bolu Mebusu Fuat Beyle rüfekaşının Himayietfal Cemiyetinin tezyidi varidatına mütaallik kanun tekliflerinin müstacelen müzakere edilmesine dair takriri

REİS — Himayietfal Cemiyetinin tezyidi varidatına mütaallik kavaninin müstacelen müzakere edilmesi hakkında Bolu Mebusu Dr. Fuad Beyle rüfekaşının takriri var efendim okunacaktır.

FUAD B. (Bolu) — Efendim bu takrir bendezin şahsi takririm değildir. Heyeti Celile bir Encümeni Hahsus intihabetnişti .Bu o encümenin kararıdır, yani bunlar şubelerden intihabedilerek vücuda getirilen encümendeki zevatın vermiş olduğu kararlardır efendim.

Riyaseti Celileye

Geçenlerde Burdur Mebusu Soysallı İsmail Suphi Bey tarafından Rusya'dan gelmekte olan aç çocukların memleketimize kabulü ile ailelere tevzii umuriyle meşgul olmak üzere bir encümeni mahsus teşkili hakkında verilen takrir üzerine şubelerce intihap kılınan ikişer âzadan terekübeden encümenimiz şimdide kadar mükerrenen biliçtima mezkûr iş ile meşgul olmuş ve muhtelif elviye ve vilâyata müracaat edilerek bunların birçoğundan bir hayli miktar da aç ço-

ukların iase ve iskân edilecekleri hakkında muvafakat cevapları alınmış ve bir yandan da cevaplar gelmekte bulunmuştur. Aneak encümenin on binlerce çocuğun memleketimizde hüsnü suretle tevzi ve iaseleri işi ile müsmir ve müessir bir surette meşgul olabilmesi ve bu çocukların hududumuzdan ve sevahilimizden muhtelif vilâyetlerde şehir, kasaba ve köylere kadar nakil ve tevzii için iktiza eden masarifi maddiyenin âcilen temini zarureti derkâr olduğu cihetle bu nakil ve tevzi ve iase emriyle iştigali takarrür eden himayietfal cemiyetine varidat teminine aid olup Meclisi Âlinize takdim kılınmış olan muhtelif levayihi kanuniyenin müstaceliyet kararı ile serian müzakere ve intaçlarını istirham ederiz.

29 Nisan 1338

Âza	Âza	Âza
Fuad	Bayezid	Kastamonu
	Şevket	Dr. Suat
Âza	Âza	Âza
Maras	Kozan	Amasya
Rifat	Mustafa	Dr. Asım
Âza	Âza	Âza
Aydın	Erzurum	Kırşehir
Tahsin	Salih	Sadık
	Âza	
	İstanbul	
	Arif	

REİS — (Fuat Beye hitaben) Efendim izah buyurmak arzu ediyor musunuz?

FUAD B. (Bolu) — Hayır efendim.

REİS — Efendim encümen bu gibi kanunların müstaceliyetle müzakeresini Heyeti Aliyenize teklif ediyor. Fakat evvelce ittihaz buyduğunuz karara göre iki nevi ruznamemiz vardır. Bir müstacel kısımlar için ruznamemiz vardır, diğeri de alelûsul ruznameye alınan mesaildir.

HALİL İBRAHİM B. (Antalya) — Efendim bu tekliflerin evveleminde alelûsul Kavanini Maliye Encümenine gitmesi lâzımdır.

SALİH Ef. (Erzurum) — Müsaade buyurur musunuz? Bu mesele hakkında arz edeceğim efendim. Usulen bunun Kavanini Maliye ve Muvazenei Maliye encümenlerine gitmesi lâzımdır. Yalnız şunu arz edeyim ki; Rusya'dan Başkurt'tan ve saireden bugüne kadar kurtarmak teşebbüsünde bulunduğumuz çocuklar içinde sibyan-

lar var. Bunları bir gün evvel kurtaralım, günkü bunlar mevte mahkûmdur. Açlık başladı. Himayietfal cemiyetinde bu işi takibe memur buyurmuş olduğunuz arkadaşlarınızdan birisi de bendenizim. Bu kanunun müstaceliyetle müzakeresini teklif ediyorum. Çünkü kaç dakika evvel bu kanun çıkarsa her bir dakikasında bir çocuk kurtulacak. Müstaceliyeti teklif ediyorum.

REİS — Efendim bu, teklifi kanuni değildir, bir temenni takriridir. Bununla, Muvazenei Maliye Encümenince muamelesi bitmiş ve himayietfal menfaatine varidat temin edecek olan levayih kanuniyenin bir an evvel müzakeresi talebediliyor. Münasip görürseniz müstaceliyetle müzakere edilir. Müstaceliyetle müzakeresini kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. Müstaceliyetle müzakeresi ekseriyetle kabul edildi. Şu halde müstaceliyetle müzakere olunacak mevad ruznamesine alınmıştır.

2. — *Kütahya Mebusu Cemil Beyin, Mâlûlini güzet hakkındaki lâyiha'nın ruznameye alınarak tercihan müzakeresi hakkında takriri*

REİS — Mâlûlini güzet hakkındaki teklifi kanununun müstacelen müzakeresi hakkında Kütahya Mebusu Cemil Beyin bir takriri var.

Riyaseti Celileye

Mâlûlini güzet hakkındaki teklifi kanununun tercihan müzakeresi hakkında ;

Mukaddes dâvayı millî ve dinimiz uğrunda hunu gülgünü hemasetlerini akıtan, cephei harbede aldıkları mühim yaraların neticei tedavisinde âzayı vücudunun en kıymetlilerinden bâzılarını gaibeylemiş olan mâlûlini guzetimizin (Nimet külfete göredir) fehvasınca terfihleri hakkındaki lâyihai kanuniyenin bundan bir hayli zaman evvel Müdafaai Milliye Encümenince tetkikatı bilikmal Meclisçe müzakeresi iera olunmak üzere Makamı Riyasete takdim edildiği işitilmiştir. İstiklâli vatan yolunda kimi hem kolsuz, hem ayaksız, kimi de kolsuz ve ayaksız kalmış olan bu muhterem fedakâr gazilerimiz hakkındaki kanunu mezkûrun tehiri müzakeresi bittâbi Heyeti Celilece de muvafık görülemiyeceğinden lütfen ruznameyi müzakerata alınarak tercihan müzakeresini teklif eylerim.

Kütahya
Cemil

REİS — Efendim, bu kanun henüz Muvazenei Maliye Encümenindedir. Riyasete gönderilmiş değildir. Şu halde Heyeti Celileniz münasip görürse muamelesi hitam bulup Riyasete gelince bu hususta Heyeti Aliyenize malûmat verilsin. Mukarreratınıza göre hareket edilsin, münasip mi efendim? (Münasip, sesleri)

2. — *Kütahya Mebusu Cemil Beyin, encümenlerden reddi mutazammın mazbatalarla gelmiş olan kanun tekliflerinin ashabı Mecliste hazır bulunmadıkça müzakere edilmemelerine dair kanun teklifi (2/523)*

REİS — Encümenlerden reddi mutazammın olarak vürüdeden takrirlerin sahibi takririn vüruduna değin tehir müzakeresi hakkında Cemil Beyin takriri var, efendim.

Riyaseti Celileye

Encümenlerden reddi mutazammın olarak vürüdeden takrirlerin sahibi mevcudolmadıkça tehiri müzakeresi hakkında temenni takriri

Gerek temenni suretinde olsun ve gerek teklifi kanuni mahiyetinde bulunsun Makamı Riyasetten aidolduğu encümenlere havale edilmiş ve encümenlerce de reddi mutazammın olarak Heyeti Umumiyenin nazarı takdirine arz kılınmış olan takrirlerin sahibi Mecliste mevcudolup da noktai nazarını izah etmedikçe sahibinin mevcudiyetine talikan tehiri, mahfuziyeti hakkı kelâm noktai nazarından intizamı müzakerati mucibolacağından münasip ise fimaabid bu hususun Meclisi Âlice usul ittihazını teklif eylerim.

29 Nisan 1338

Kütahya
Cemil

REİS — Efendim, malûnuâliniz Kütahya Mebusu Cemil Beyin teklifi Nizamnamei Dahilimizle de alâkadardır. Eğer tasvip buyurursanız bu teklifi Nizamnamei Dahilî Encümenine gönderelim. Nizamnamei Dahilî Encümenine gönderilmesini kabul buyuranlar lütfen ellerini kaldırsınlar, ekseriyetle kabul edilmiştir.

Efendim, bugün ruznamemizde müecceliyeti askeriye vergisine dair lâyihai kanuniye vardır.

LUTFİ B. (Malatya) — Reis Bey, benim bir takririm vardır. Mektep tesisi hakkında.

REİS — Kanun şeklinde teklif edilirse ancak mevzu müzakere olacaktır. Zatiâllerine arz

edilecektir. Şimdi Müecceiyeti Askeriye Vergisi Kanunu Meclisimize gelmiştir.

Maliye Vekili Bey de bir an evvel müzakeresini arzu buyuruyorlar, kendileri de buradadırlar.

7. — MAZBATALAR

1. — *Muafiyeti askeriye vergisi hakkında kanun lâyihası ve Muvazenei Maliye ve Müdafaai Milliye encümenleri müsterek mazbatası*

MALİYE VEKİLİ HASAN FEHMİ B. (Gümüştane) — Heyeti umumiyesinin müzakeresine başlanmazdan evvel müstaceliyet teklif ediyorum.

Müecceiyeti Askeriye Vergisi

Muvazenei Maliye ve Müdafaai Milliye encümenlerince yeniden tetkik olunarak kabul edilen şekli muaddel.

MADDE 1. — Mükellefiyeti askeriye dâhilinde bulunanlardan âtide tadadolunanlar müecceiyeti askeriye vergisine tâbidirler;

A) Mükellefiyeti askeriye Kanununun 91, 92 ve 93 ncü maddeleriyle mevaddı müzeyyeleleri mucibince hizmeti askeriyeden istisna edilenlerden hemsinleri tahtı silâhta bulunanlar.

B) Mükellefiyeti ziraiye Kanunu ile Mükellefiyeti askeriye Kanununun 95 nei maddesine ve idari mukarrerata müsteniden tecil olunanlar (Cetveli merbuttur)

C) Hemsinleri tahtı silâhta bulunanlardan Hükümetçe görülen lüzum üzerine henüz mahallerinde terk edilen veya celbolunmıyanlar ve bilâmüddet mezun tutulanlar.

D) Hizmeti askeriye ademikabiliyeti dolayısıyla ihracolanlarla zafiyeti bedeniyelerine mebni senei âtiyeye terk olunanlar.

H) Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti dâhilindeki mahaller ahalisinden olup da firari olmayarak şimdiye kadar bu muntaka haricinde kalmış ve emsali silâh altına alınmış bulunanlar.

MADDE 2. — (A) fıkrasındaki istisnaiyet erbabından; maası aslileriyle tahsisatı fevkalâdelerinin yekûnundan şehri yüz kuruşta bir kuruş almır ve küsürat yüz kuruş itibar olunur. Yevmiye veya ücret veya aidat ve muhassasat alanlar aynı muameleye tâbidir.

MADDE 3. — (B) fıkrasındaki müecceller vergi itibariyle üç dereceye tefrik olunur.

Birinci derece;

Askerî erzak ve levazım mütaahhitleri.

Ziraat erbabı.

Mevaşi ve hayvanat ashabı.

Âşar ve rüsümü belediye mültezimlerinden muayyen depozito verenler.

Vesaiti nakliye ve posta mütaahhitleri.

Şirketlerin müdür, muhasebeci ve fen memurları ve emsali.

İkinci derece;

Matbuat mensubini ile mürettip ve makinistler.

İhtiyacı memlekete binaen bırakılan değirmenci ve fırınacılar ve sanatkârlar.

Vesaiti nakliye ve posta sürücülere ve nakliye kolları efradı müeccelesi,

Ücretle Hükümete nakliyatta bulunan vesaiti bahriye ashabı.

Orak ve harman makinistleri.

Umumi ve hususi hastanelerle hilâliahmer müstahdemini.

Kır bekçileri.

Üçüncü derece;

Büyük Millet Meclisi eklâmı ketebesini ve matbaası müstahdemini, mektep ve medrese muallimleri.

Sihhiye müfettişi ve memleket tabibi ve eczacısı ve baytarı.

Belediye mimarı.

İkinci sınıf ihtiyat zâbitanından veya memurini askeriyeden ademihhtiyaca mebni mezun bırakılanlar.

Küçük sihhiye memurlariyle belediye aş memurları.

Jandarma suretiyle müeccel rüsumat ve düyunu unumiye ve memleha kolcuları ve muhafaza memurları.

Liman çavuşlariyle fener gardiyanları.

Orman muhafaza memurları.

Bunlardan birinci ve ikinci derecede bulunanlar mahalleri mecalisi idaresince hakiki servet ve istitaatlerine göre berveçhi âti tâyin olunacak vergii seneviye tâbidirler :

Birinci derece : 300, 400, 600 lira,

İkinci derece : 50, 100, 150 lira,

Üçüncü derece : İstisnaiyet erbabı gibi maas veya yevmiye veya ücret veyahut aidat ve muhassasat olarak aldıkları mebalığın şehri yüz kuruşta bir kuruşu.

MADDE 4. — (C) fıkrasında muharrer efradı mezune mahalleri mecalisi idaresince, hakiki servet ve istitaatlerine göre tâyin olunacak

derecat üzerine vergiye tâbidir. Derecat ile âzami ve asgari vergileri berveçhi âti olup dört taksitte istifa olunur :

Köylerde :

Bizzat ve bilvasıta ziraat erbabı ile hayvanat ashabı : Senevi 10 liradan 100 liraya kadar.

Munhasıran keresteci, kömürcü ve oduncu olanlar : Senevi 5 liradan 50 liraya kadar.

Ziraat amelesı : Senevi 1 liradan 5 liraya kadar.

Şehirler ve kasabalarda :

Perakende ve toptancı tüccar ve komüsyoncular : Senevi 50 liradan 250 liraya kadar.

Emlâk ve arazi ve ziraat sahipleri : Senevi 25 liradan 125 liraya kadar.

Sanatkâr ve perakendeci ve dükkâncı esnaf : Senevi 10 liradan 100 liraya kadar.

Şehir amelesı (kömür, şimendifer, fabrikalar amelesı, duvarcı, arabacı, kayıkçı, hamal ve emsali) : Senevi 2 liradan 10 liraya kadar.

Efradı mezuneden bulunan memurin istisnaiyet erbabı gibi vergiye tâbidir.

MADDE 5. — (D) fıkrası : Mükellefiyeti askeriyeye Kanununun 69 ncu maddesi mucibince ahvali bedeniyesinden dolayı fiilen hizmeti askeriyeyi ifa edemeyeceği taayyün ederek mükellefiyeti askeriyeden ihraçedilenler emsalleri silâh altında bulunduğu müddetçe, ve neşvünemayı bedenlerinin ademi müsaadesinden nâşi senei âtiye muayenesine terk olunanlar da hizmeti askeriyeye alınmaya kadar dördüncü maddedeki efradı mezune hakkında musarrah tertip ve nispet dairesinde ve fakat asgari mekadirinde vergiye tâbidirler.

Mükellefiyeti askeriyeye Kanununun 71 nci maddesine tevfikân istisna edilenler bu vergiden muaftır.

MADDE 6. — (H) fıkrasında zikrolunanlar berveçhi âti vergiye tâbi tutulurlar :

Birinci derece : Ticaretle meşgul olanlar : Senevi 300 ve 400 ve 600 lira.

İkinci derece : Sanatla veya keddiyeminiyle temini maişet edenler : Senevi 50 ve 100 ve 150 lira.

Derecat ve nispetleri mahalleri mecalisi idaresince tâyin ve ilân edilecek olan işbu vergileri iki ay zarfında tediye etmeyenlerin mahallerindeki emvali menkule ve gayrimenkulelerine müracaatle Tahsili emval Kanununa tevfikân

istifa olunur. Mahallerindeki emval ve emlâki bulunmayanlar ele geçtiklerinde vergileri iki kat alınmakla beraber emsalinin silâh altında bulunduğu müddetin iki misli istihdam olunurlar.

MADDE 7. — İşbu kanun mucibince tarh edilen vergiler tam bir senei maliyeye mahsus olup suveri tatbikiyesi Müdafaa-i Milliye ve Maliye vekâletlerince müştereken yapılacak bir talimat ile tâyin olunur.

MADDE 8. — İşbu kanun 1 Mart 1338 tarihinden itibaren ordunun hali hazara ircaına kadar meriyüleradır.

MADDE 9. — İşbu kanunun icrayı ahkâmına Müdafaa-i Milliye ve Maliye vekilleri memurdur.

Müecceliyeti askeriyeye vergisi Kanununa merbut etveldir.

Kanunen müeccel ve mukarraratla muvakkat müeccel bulunanlar :

1. Askerî erzak mütaahhitleri olup ikmalî taahhüdedinceye kadar tecil edilenler,

2. Mükellefiyeti Ziraiye Nizamnamesi mucibince 200 dönüm zeriyaat yapanlar ve mükellefiyeti ziraiye heyetleri,

3. Mükellefiyeti Ziraiye Nizamnamesi mucibince 250 koyun ve keçi ve 50 sığırı olanlar ile çobanları, her kaza için iki demireci, iki marangoz, kır bekçileri,

4. Âşar ve rüsumu belediye mültezimi olup bu sene yine mültezim olmak üzere biner lira depozito verenler,

5. Beş deve ve iki çift atlı araba ve mekâripleri ile kollara kaydedilenler.

6. Posta mütaahhit ve sürücülere,

7. Şirket müdür ve muhasebeci ve fen memurları,

8. Memleket ihtiyacına binaen değirmenci, fırıncı ve saire olup mahallerinin gösterdiği ihtiyaca mebni tecil edilenler,

9. Vesaiti bahriyesiyle tecil edilenler,

10. Orak ve harman makinistleri,

11. Hilâliahmer ve şimendifer müstahdemini,

12. Büyük Millet Meclisi eklâmı ketebesı ve matbaa müdür ve müstahdemini,

13. Matbuat mensubini ile mürettip ve makinistler,

14. Mektep ve medrese muallimleri olup umumi seferberliğin son kafilesine kadar tecil edilenler.

15. Askerî fabrikalar usta ve ameleleri ve simendifer müstahdemini,

16. İkinci sınıf ihtiyat zâbitanından veya memurini askeriye olarak ademihhtiyaç dolayısıyla bir kısım miktarda mezun bulunanlar,

17. Memleket tabibi, sıhhiye müfettişi; eczacısı, baytarı ve belediye mimarı olup da memleketin ihtiyacına mebni kısmen mezun bırakılanlar veya celbine lüzum görülmiyenler,

18. Küçük sıhhiye memurlarıyla belediye aşî memurları,

19. Jandarmaya kaydedilmek suretiyle tecil edilen rûsumat, düyunu umumiye ve memleha kolcularıyla muhafaza memurları,

20. Orman muhafaza memurları,

21. Liman çavuşlarıyla fener gardiyanları,

22. Bankaların memurini müeccelesi,

23. Mükellefiyeti askeriye Kanununun 95 nci maddesine zeylen tanzim edilen kavanin ve mukarrerat ile tecil olunanlar.

REİS — Efendim, heyeti umumiyesi hakkında söz istiyen var mı? Bundan evvel Maliye Vekili Hasan Fehmi Beyefendinin bir teklifi vardır. Reyî Âlinize arz ediyorum. Müecceleyeti askeriye vergisi Kanununun müstaceliyetle müzakeresini teklif ediyor. Malûmuâliniz evvelece bu gibi malî kanunlar mevzuubahsolduğu zamanda hepsinin müstaceliyetle müzakeresi hakkında Heyeti Aliyenizin kararı vardı. Bir daha reyî âlinize koyuyorum efendim. Kanunun müstacelen müzakeresini kabul edenler lütfen ellerini kaldırınsınlar. Kanunun müstaceliyetle müzakeresi kabul edildi. Heyeti umumiyesi hakkında söz istiyen var mı?

ALİ ŞÜKRÜ B. (Trabzon) — Efendim, kanun yeni bir tecili veya istisnaiyeti tazammun etmiyor. Mevcudolan müeccel ve mezunlardan lâzımgelen Müecceleyet Vergisi alıyor, binaenaleyh kanunun heyeti umumiyesinin kabulünü rica edeceğim. Yalnız bir nokta hakkında burada nazarı dikkâtinizi celbetmek istiyorum ki, Hristiyanlardan bedeli nakdî alınmıyor, Müslümanlardan tabii alınmıyor, yalnız bu kanun miktar itibariyle Hristiyanlardan alınan bedeli nakdî ile tearuz yapıyor. Yani Hristiyanlar bedeli nakdî verip askerlikten muaf oldukları

halde ticaretleriyle, kâr ve kisipleriyle meşgul bulunuyorlar ve verdikleri Müecceleyet Vergisi Müslümanlardan alınanın dunundadır. Binaenaleyh bu, iktisaden memlekete icrayı tesir eder. Bedeli Nakdî Kanununun da bununla birlikte tadilini teklif ediyorum.

İSMET B. (Çorum) — Efendim, Ali Şükrü Bey biraderimiz, gayrimüslümler hakkındaki Muafiyeti Askeriye Kanunu ile, Müecceleyeti Askeriye vergileri arasındaki adaletsizlikten bahsettiler. Müecceleyeti Askeriye Vergisi Devletin hidematında veya memleketin menafii iktisadiyesinde alâkadar işlerle meşgul olan zevata tarh edilmektedir. Yani bunlar askerlikten tecil edilmekle beraber kendileri serbest ve menfaati hassalar için çalışamayacaklardır. Bunların bir kısmı umuru Devlette müstahdemdir. Diğer bir kısmı menafi ve iktisadiyatı memleket için terk edilmişlerdir. Halbuki gayrimüslimler bedeli nakdî vermekle beraber tamamen serbestirler. Yani umuru hidematı Devletle mukayyet değildir. Aynı zamanda menafii iktisadiyei memleketle de mukayyet değildir.

Bundan dolayıdır ki, bunların ifa edecekleri vazife mukabilinde onlara da bir vergi tarh edilmiştir. Onlarla bunlar arasında bir müsavata gözetilemez.

SALİH Ef. (Erzurum) — Ali Şükrü Beyefendi bu kanunun heyeti umumiyesinin tasdikı temennisinde bulundular. Bu kanunun maddelerinde oynanacak birçok şeyler vardır. Her haldê heyeti umumiyesinin birden tasdikı tabii münasibolmayacaktır. Çünkü maddeler üzerinde itiraz edilecek bâzı mühim nikat vardır. Maddeler üzerinde söz söylemek için hakkı itirazımız baki kalmak üzere heyeti umumiyesinin müzakeresi kâfi görülsün.

DURŞUN B. (Çorum) — Meclisi Âlinize sevk edilen Müecceleyeti Askeriye Kanununda bendeniz iki nokta görüyorum. Birincisi; bu Müecceleyet Kanunu ile Hükümet sırf irat kastediyor. Menabii varidat bulmak için birçok müteferrik kısımlardan Müecceleyet Vergisi namıyla bir şey alıyor. Halbuki memleketimizin esaslı bir surette bu müdafaamıza iştirak eden kısmı köylüdür. Bu köylülerin bir kısmı seferberlik esnasında ve bir kısmı da iki seneden beri birçok efradı ailesini kaybetmiştir. Köylerde öyle şeyler biliyorum ki, dört

beş yetim ile kalmış bir dul kadın, bunun kocası askere gitmiş, Hükümet bunlar için niçin bir şey düşünmüyor? Yalnız Hazineyi zenginletmek istiyor. Halbuki bu gibi bokes zavallı köyülülere de düşünmeli. Binaenaleyh bu gibi muinsiz, hiç kimsesiz meydanda kalan kimseler için de bâzı şerait gözetilmelidir. Onlar bu şerait içerisinde katıyen ne vergi verebilirler ne de bir şey. Sonra müecceel olanlardan vergi alıyoruz. Müecceliyette Vergisi olarak aldığımız vergiler memleketin istihsalâtına hadim olanlara mahsustur. Sırf onları kurtarmak ve onlar askerlikten istisna edilmek üzere tertibedilmiştir. Binaenaleyh dikkatinizi celb ederim; evveleminde bütün hanesi kapayıp da üç beş yetim ile hanesinde kalan bir dul kadının yeğâne oğlunu ve kocasını kurtarmak için bir çare düşününüz! Saniyen memleketin istihsalâtına nafi olan kısımlar hakkında da sırası geldikçe söyleyeceğim.

REİS — Efendim, heyeti umumiyesi hakkında başka söz istiyen var mı?

SALÂHADDİN B. (Mersin) — Bu kanunun istihdaf ettiği gaye; İstiklâl Mücadelesinde memleketin bütün kuvvetinden cepenin ve ordunun âzami bir surette istifadesini temin etmektir.

(Maksat para temin etmektir sesleri.)

SALÂHADDİN B. (Devamlı) — Şüphesiz efendim; paradır. Bu memleketin bütün evlâtlarını cepheye götürüp kollarından istifade etmek imkânı yoktur. Hem de doğru değildir. Memleketin cepheye giden mühim bir kısmının aynına müsavi olarak diğer bir mühim miktarı bâzı ahvalde dâima geride kalmaktadır. Bunların bir kısmı birtakım hizmet ve müstesna vazife ve memuriyetlerle tamamen madamülhayat hiçbir hizmeti askeriye ifa etmemektedirler. Birtakımları cepheye kan dökerken, evlât ve iyallerini, ticaretlerini, kâr ve kısıpları bırakarak vatan müdafaasında âzami fedakârlık ederken birtakımları da istisnaiyet perdesi altında geride kalarak, ancak o vazife ve o sıfatın altına sığındıkları halde diğerlerinin mesaisine muadil nakden muavenet etmemeleri doğru bir şey değildir. Bu kanunu neşirde biz çok geç kalmışız. Bu emri azimde geri kalarak hidematı devlet ve vazifei memuriyetlerine sığınanların veya kazançlarıyla, sailerıyla

meşgul olanların hükümete maddeten muavenet etmemeleri muvafık olmayıp bunların Müecceliyette Vergisi itasıyla kendi kazançlarından bir miktarını ayırmak suretiyle Mücadele Milliyeye iştirak eylemeleri hem farzdır, hem vaciptir. (Doğrudur sadaları) Bu noktayı nazardan kanun bir kere vazifei devlet dolayısıyla müecceel olanları Müecceliyette Vergisi namıyla bir vergi itasına mecbur ederek vazifei vataniyeye hâdim kılmıştır. Bundan başka muhtelif esbaptan dolayı yani memleketin iktisadiyatını muhafaza ve idame etmek için muayyen değirmencilerin, muayyen fırıncıların, muayyen vesaiti nakliyei berriye ve denizlerde vesaiti nakliyei bahriye ashabının zaruri olarak memleket içerisinde müecceliyette kabul etmek lâzımdır. Halbuki bu müecceliyette kabul ettiğimiz zaman bu gibi kesân hem vazifei askeriyelerinden istisna etmiş, hem de menafii şahsiyeleri için bizzat ticaret etmelerine, yaşamalarına meydan vermiş oluyoruz. Binaenaleyh bunların kısmı âzami cihaddan çekilmiş bulunuyorlar. Hayatlarını kurtarmış oluyorlar. Bizzat kâr ve kısıplarıyla meşgul oluyorlar. Hiç olmazsa kâr ve kısıplarıyla, temettularından kabiliyeti maliyeleri dairesinde müdafaai vatan için ufak bir vergi ile mükellef tutulmaları lâzime-i adalete tamamen muvafıktır. Binaenaleyh istisna ve müecceliyette erbabının bilâkayıt ve şart cephenin hizmeti için ve memleketin istiklâli için bir şey vermemesi hiç doğru değildir. İşte biz bu kanunla cepheye fedakârlık ibraz edenlere hiçbir şey yapmıyoruz. Fakat o fedakârlık boreu olup da livazifetin ve limecურიyette yapamayanlara bu noktada biraz çalışmayı temin etmiş oluyoruz. Bu sıfatla gerek müecceleler, gerek müstesnalar hakkındaki yapılan muamele doğrudan doğruya bir adalettir, bir vacibedir, bir lâzimedir. Bugünkü halde bundan başka olarak memleketin müdafi kuvvetlerini teşkil eden efradın bir kısmını gerek memleketin geniş mntakalarında bulunması ve gerek icabı zaruret dolayısıyla Hükümet muvakkaten mezun bırakıyor. Bu halde emsalleri silâh altında iken kendileri lisebebin memleketin uzak yerlerinde işleriyle meşgul olmaktadırlar. Bu noktayı nazardan da bunlardan ufak bir mikyasta olmak üzere bir mezuniyet vergisi almak gayet doğrudur. Çünkü diğerlerinin, kaniyle iştirak ettiği bu mücadeleye bunların da malen iştirak etmeleri lâzımdır. Bir memlekette buldukları müddet-

çe hem hayatları muhafaza olunmaktadır, hem de ticaretleriyle, sanatları ile iştigal etmiş oluyorlar. Yalnız bu efradı mezunenin verecekleri bu vergiler müstesna ve mücecellerin mükellef oldukları vergi nispetinde olmamak lâzımdır. Tabii bu noktayı da nazarı dikkate aldık. Hasta ve zayıf olmasından veya neşvünemayı bedeniye mahrum olmasından dolayı senei âtiyeye terk edilenler, yahut ötedenberi kalb hastalığı ve saire suretiyle askere yaramaz diyerek kalanlar tamamıyla âzadei mükellefiyet kalmaktadır. Bunların fiilî bir mükellefiyetlerine mukabil hiç olmazsa nakdî bir mükellefiyete tâbi tutulması doğrudur ve kanun bunu zaruri görmüştür. Bütün bunlardan fazla olarak bir de Büyük Millet Meclisi Hükümetinin doğrudan doğruya tahtı idaresindeki mıntakadan olup da lizaruretin taşrada bulunanlar vardır. Bunlardan da müdafaai vatan için istifade etmek lâzımdır. Gerek Müdafaai Milliye ve gerek Erkânı Harbiye dairelerinin mütalâalarıyla bunlardan şahsan değil nakden istifade daha münasib olduğu düşünülmüş, bunlar için kanuna bir vazifei nakdiye konmuştur. İşte huzuru âlinize takdim edilen Müceceliyet ve İstisnaiyet Vergisi Kanunu, vazifesi dolayısıyla müstesna ve mücecel olanlarla efradı mezune, ihraç veya suveri saire ile mücecel olup hariçte bulunanlar ve Devletin silâh altına celbettığı esnan dâhilinde olup da memleketlerinde lisebebin ve livazifetin bırakılmış olan efradın sâi zatilerinden dahi müdafaai vatan hususunda istifade etmek esasına müstenidolan bir kanun ve bir vergiden ibarettir. Binaenaleyh âdildir, muhiktir. Maddelerdeki mekadir noksan veya fazla ise o başka... Heyeti Umumiye bu eibeti tetkik edebilir. Onun için kanunun heyeti umumiyesinin aynen kabulünü rica ederim. Mühim ve muazzam hedefler karşısında, memleket için, gerçik bunlar varidatı ceditinde değildir, bir nevi varidattır. Fakat memleket için bir hasılat değildir. Bu hususatı ayrıca tetkik edeceğiz, önümüzdeki mesail hakkında bu gayet ehemmiyetli ve kıymetli bir şey olacaktır. Arz ettiğim veçhile yalnız oturanlardan alınmaktadır. Bunun için kabulünü rica ederim.

ÖMER LÜTFİ B. (Amasya) — Eğer Salâhaddin Bey encümen namına söylüyorlarsa bir şey soracağım.

REİS — Evet encümen namına.

ÖMER LÜTFİ B. (Amasya) — Şimdi Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetinin havzai

Hükümeti dâhilinde ve tabii işgal altında bulunmayan yerlerin insanlarından bir vergi alacağız. Fakat Türkiye Büyük Millet Meclisinin havzai Hükümeti dâhilinde elyevm tahtı işgalde bulunan yerlere mensub olup da bugün burada bulunanlardan almıyacak mıyız?

SALÂHADDİN B. (Mersin) — Onlar şüphesizdir ki, ahkâmı kanuniyemize tâbidirler.

ÖMER LÜTFİ B. (Amasya) — Ankara'da size böyle on bin tane bulurum. Fakat bunlar düşünülüyor.

SALÂHADDİN B. (Mersin) — Müsaade buyurun efendim ahzı asker muamelesi herkes için caridir ve Büyük Millet Meclisi Hükümeti; Misakı Millîsi hudutları dâhilinde bulunan mahallere bugün kudreti fiiliyesi yetişmiyorsa kanunu oralara da hükmen teşmil ediyoruz. Kudreti kanuniye onlara da hâkimdir. Bunlar bu suretle yapılır. Onun için efendim bendeniz zikre mahal görmem.

LÜTFİ B. (Malatya) — Efendiler benim anlayışına göre bu kanun kavanini sairei menleketi tahdid ediyor ve onlarla bir tezadı tam teşkil ediyor. Bugün hizmeti mükellefe askeriyesinden tecil edilen eşhas ne gibi bir esbap ile tecil ediliyor? Keyfî bir sebeple tecil edilmiyor. Elbette bir sebebi kanuni üzerine ki, müceceliyetini kabul etmişsiniz, mücecel olan ne yapıyor? Meselâ menzillerde istihdam olunuyor. Hizmeti nakliyede vesaiti nakliyede bulunuyor. Bu yine mânen ve maddeten hizmeti muvazzafı askeriyesini ifa ediyor. Bu hizmeti askeriyesini ifa edene bir ikinci olarak vergi suretiyle bir hizmeti askeriye daha teklif etmek bir teklifi muzaaftır. Binaenaleyh, bunda bir adalet, bir hakkaniyet şemmesi göremiyorum. Çünkü, bu adamın vazifesi eğer hakkiyle vazifei askeriyeden mâdut değilse niçin tecil ediyoruz? Cepheye sevk edilin. Nakliye de bir hizmeti askeriyeden mâduttur ve o haiz olduğu kudreti bedeniye itibarıyla oraya tefrik edilmiştir. O suretle hizmeti askeriyesini ifa ediyor. Vazifei askeriyesini fiilen ifa eden adamdan bir de vergi alın, bu olur mu? Efendim, deve kolunda istihdam ettiğimiz adam fiilen askerlik yapmıyor mu? Şimdi, efendim, ikincisi müceceliyetin esbabı sairesi nedir? Kanun hiçbir ferde tecil bahşetmedi. Efendiler, yalnız tecil bedeli nakdinin kabulü ile olur. Bedeli nakdiyi biz reddettik, şu halde muayene

edilmiş mâlûliyeti tahakkuk etmiş, bizzarure müeccel kalmış, bundan hizmeti askeriyeyi ifaya kudretyabolamadığından dolayı hizmeti askeriye vergisi almak, bu mugayiri adalettir. Mugayiri kanundur. Böyle şey olamaz efendim, eğer milletin umumuna bir vergi teşmil edecek o başka; yoksa böyle gayrivârit mesail ile bir milletin efradından vergi almak adaletsizliktir. Anlatamıyorum efendim, ben diyorum ki; bu adam mâlûl, mâlûliyeti fennen, tıbban tahakkuk etmiş, hizmeti askeriyesinden istifade edilemeyeceğinden dolayı kanun bunu terk etmiş, tabip terk etmiş. Bugün biz de gûya kendi arzumuzla terk ediyoruz gibi üç yüz liradan altı yüz liraya kadar vergi alacağız, diyoruz. Bu mezalimdir. Böyle şey olmaz, efendiler. Sonra esas itibariyle müeccel olan aksamı, meselâ eimme, hutaba gibi bunlar istisna edilmiş idi. Bunlardan müecceliyet vergisi almak kabil mi? (Hayır, sadaları) Pek iyi bunlar gibi bunları da aksam üzerine taksim ediyoruz, çünkü adalet her şeyde siyyanen muameleyi istilzam ederken bakıyoruz, beride büsbütün mezalimin fevkine çıkan bu mesele onu istisna ediyor. Berikini alıyoruz. Neden? Eli yok, ayağı yok, bundan vergi alıyoruz. Ama istitaati maliyesi varmış. Fakat müeccel efendim, bendenizce müsellâh ve gayrimüsellâh kısmını ayıralım. Gayrimüsellâh kısım için kanunu askerinin. Ahzı Asker Kanununun kendilerine tevdi eylediği birtakım vazaifi askeriye var. Oralarda istihdam ediliyor. Yani hidematı hafifede istihdam olunuyor. Şimdi biz hidematı hafifede istihdam olunanların hepsini müeccel addedip bunlardan vergi alacağız. Bu adalete muvafık değildir, binaenaleyh, bu kanunun heyeti umumiyesinin reddini ve yalnız eğer lâzımsa bedeli nakdî usulünün vaz'ıyla yeniden müslimlerden de bedeli nakdî alınmasını teklif ediyorum.

HÜSEYİN B. (Elâziz) — Efendim, arkadaşım Lûtfi Bey kanunu iyice tetkik etmişler.

LÜTFİ B. (Malatya) — Çok iyi tetkik ettim, senden çok iyi tetkik ettim.

HÜSEYİN B. (Elâziz) — Edememişsiniz, etmiş olsa idiniz katarlarda, kollarda, menzillerde müstahdem olan efrattan vergi alınması caiz olamaz, demezdiniz. Bu kanunda öyle bir şey yoktur. Rica ederim bu kanun heyeti umu-

miyesiyle şayanı kabuldür. Aynen kabulünü teklif ederim. Söyliyeceğim, bu idi.

REİS — Efendim, kanunun heyeti umumiyesinin müzakeresinin kifayeti hakkında bir takrir vardır. Müzakerenin kifayetini kabul edenler lütfen ellerini kaldırsınlar. Müzakere ekseriyetle kâfi görülmüştür.

LÜTFİ B. (Malatya) — Heyeti umumiyesini reye koymadınız Reis Bey.

REİS — Kanunun heyeti umumiyesi hakkındaki müzakereyi kâfi görüp maddelere geçilmesini kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Müecceliyeti Askeriye Vergisi hakkında Kanun

MADDE 1. — Mükellefiyeti askeriye dâhilinde bulunanlardan âtidede tadadolunanlar müecceliyeti askeriye vergisine tâbidirler.

A) Mükellefiyeti Askeriye Kanununun 91, 92, 93 ncü maddeleriyle mevaddı müzeyyeleleri mucibince hizmeti askeriye den istisna edilenlerden hemsinleri tahtı silâhta bulunanlar.

B) Mükellefiyeti Ziraiye Kanunu ile Mükellefiyeti Askeriye Kanununun 95 nei maddesine ve idari mukarrerata müsteniden tecil olunanlar (Cetveli merbuttur).

C) Hemsinleri tahtı silâhta bulunanlardan Hükümetce görülen lüzum üzerine henüz mahallerinde terk edilen veya celbolunmıyanlar ve bilâmüddet mezun tutulanlar.

D) Hizmeti askeriye ye ademikabiliyeti dolayısıyla ihracolunanlarla zafiyeti bedeniyelerine mebni senei âtiyeye terk olunanlar.

H) Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti dâhilindeki mahaller ahalisinden olup da firari olmıyarak şimdiye kadar bu mıntaka haricinde kalmış ve emsali silâh altına alınmış bulunanlar.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Yozgad) — Efendim, birinci maddenin (A) fıkrasını okuyacağım : «Mükellefiyeti Askeriye Kanununun 91, 92, 93 ncü maddeleriyle mevaddı müzeyyeleleri mucibince hizmeti askeriye den istisna edilenlerden hemsinleri tahtı silâhta bulunanlar» 91, 92, 93 ncü maddeleri malûm olmadığı için bendenizin anladığım bunda memurun de dâhil olacaktır. Malûmuâliniz memurinden bâzıları var ki kendilerine tevdi edilen vazifenin ehemmiyeti onun bilmeceburiye askerlikten istisnası-

nı istilzam etmiştir. Mal memuru asker olduğu taktirde Devletin umuru maliyesi yüzüstü kalacaktır. Şu halde mal memurunu asker etmek demek kendisine tevdi edilen vazifenin, infikaki dolayısıyla milletin işinin muattal kalması demektir. Bu suretle mükellefiyet bendenizce doğru değildir. Sonra zaten maaşlarından yüzde yirmi tensikat suretiyle bunlar mükellefiyetlerini ifa etmiş demektirler. Esasen muntazam maaş almıyan bu kısım memurine bir de böyle bir mükellefiyet tahmil etmek muvafıki adalet değildir. Bendeniz bu (A) fıkrasının tayy ile (B) fıkrasının birinci fıkra olarak kabulünü teklif eylerim.

ALİ RIZA B. (İstanbul) — Efendim filha kika Süleyman Sırrı Beyin bahsettikleri 91, 92, 93 ncü maddeler evvelki Lâyihai Kanuniye ile birlikte neşredilmiş ve Heyeti Aliyenizin nazarı dikkatine vaz'edilmiş idi. mahaza bir kere daha okuyacağım. (Hâcet yok sesleri) yani bunlar yalnız memurlar değildir. Birçok büyük makamât vardır ve bunlar Devletin hizmetini umumiyesinin muhafazası noktasında istisna edilmiştir. Bu adamlardan Müecceliyeti Askeriye Vergisi namı altında, bir vergi almazsak, hiç kimseden almamaklığımız icabeder. Bu itibarla sureti katiyede bu üç maddeye tâbi olan makamâtı bu vergiye tâbi tutmalıdır.

ZİYA HURŞİD B. (Lâzistan) — Efendim, bendeniz birinci maddenin en ziyade (C) fıkrası üzerinde ısrar edeceğim. «hemsinleri tahtı silâhta bulunanlardan hükümetçe görülen lüzum üzerine henüz mahallerinde terk edilen veya celbolunmıyanlar ve bilâmüddet mezun tutulanlar» bunun son fıkrası olan bilâmüddet mezunu anlarım. Onun hakkında sözüm yok. Bakınız hükümet bâzı mahallerde birçok esnan erbabını silâh altına almamıştır. Bu, seferberlikte Erkânı Harbiye Umumiyenin bileceği bir iştir. Birçok yerlerde arada iki üç tevellüt fark eder. Bâzı yerde birçok esnan erbabı silâh altına alınmış olur. Bâzı yerde daha az alınır. Meselâ Ermenistan harbi zamanında Şark'ta daha çok fazla tevellütlü silâh altında idi. Garp cihetinde daha az tevellütlü silâh altında idi. Şimdi bu suretle orada farz edelim ki, birçok adamlar var, köylüler fakir ve bunların hali fakrını biliyoruz. Kanun bu Mecliste böyle müstaceliyetle müzakere edilip Heyeti

Celileden neden dolayı geçirilmek istendiğini biliyoruz. Bu fakir adamların vereceği paradan Hazineye hiçbir menfaat olmadığı gibi bu, fakirlere bir bâr teşkil edecek ve bu adam bu vergiyi neden verdiğini anlıyamıyacaktır. Bu adamın vazifesi mükellefiyeti askeriyedir. Bu adama deniliyor ki; sen ya silâh altına gitmiyeceksin burada kalacaksın. İllâ para vereceksin. Eski Bedeli Nakdî Kanunu bile, devri istibdatta tatbik edilen Bedeli Nakdî Kanunu bile sen parayı verirken askere gitmiyeceksin, derdi. Fakat şimdi; sen askere gitmiyeceksin. Parayı vereceksin diyoruz. Böyle kimseyi bu vergiye tâbi tutamayız. Bu vergi âdeta bir Sin Vergisi olacaktır. Yirmi beş yaşından otuz yaşına kadar olanlar behemehal bu vergiyi verecektir. Çünkü filân, filân yerde filân sin erbabı silâh altındadırlar.

Hükümet lüzum gördüğü vakit onları da silâh altına alabilir. Bu vergi ile hiç kimse takyidedilemez. Bu maddenin (C) fıkrasının tayy lâzımdır. Yalnız bunun altındaki «bilâmüddet mezun tutulanlar» tâbiri kabul edilebilir.

SALÂHADDİN B. (Mersin) — Efendim, birinci madde hakkında rüfekayı kiramın serd ettiği itirazat iki nokta üzerinde toplanıyor. (A) fıkrasının yani hizmeti askeriyeden sanat iktizası olarak tamamiyle müstesna bulunan zevatın emsalleri silâh altına alınırsa kendilerini böyle bir vergiye tâbi tutuyoruz. Bu müstesnaları eğer tamamiyle müstesna tutarsak esasen kanunun hikmeti vücudu kalmaz. Hattâ mükellefiyeti maliyeye tâbi tutulmaktan daha âdil, daha doğru, daha mantıki ve ahvali hâzıra içinde daha zaruri bir şey olamaz. Hattâ efendiler, Müecceliyeti Askeriye Vergisi namıyla bir vergi almamak lâzımgelse yalnız istisna erbabı için vergi almak yine lâzımdır. Binaenaleyh ben bunu tamamen doğru görüyorum. Bu müstesnaları eğer tamamiyle müstesna tutacak olursak bunu tamamen bendeniz gayrimuhik görürüm. (A) fıkrası lâzımdır. Ve istisna suretiyle mükellefiyeti bedeniye her ne suretle olursa olsun muaf tutulan zevatın nail oldukları huzur ve istirahat ve mesaiden ettikleri fayda noktai nazarından yani iki cihetten istifadelerine mukabil teklif edilen bu vergi gayet ufaktır. Her halde bunların mükellefiyetleri tabiidir ve ahvali hâzıra da bunu icabettiriyor.

(C) fıkrası ki, mezun tutulanlardan hasbelicap emsalleri silâh altına alınmış da mahallerinde Devletçe tecil edilmiş olanlardan ufak bir vergi alıp almamak meselesidir. Buna gelince efendiler; bu kanunla biz memlekete bir Ahzı Asker Kanunu gibi esaslı ve daimî ve hali hazar ve seferde mer'i olacak bir kanun teklif etmiyoruz. Bu kanun hali harbde müstesna şerait tahtında memleketin bütün kuvvetinden istifade etmek için yapılmıştır ve yalnız hali harb esnasında meriyülcera olacaktır. Binaenaleyh memleketin bir kısmında; sekiz sınıf veya on bir sınıf bilâmüddet mezun, mesaii serbestaneyeye devam edip durmakta iken ve emsalleri burada ifayı hizmet etmekte iken, bu suretle kendilerinin serbestilerine mukabil ufak bir mükellefiyeti talebetmek zannederim ki, birçok cihetlerden lâzımdır. Bunun lüzumuna Heyeti Celileniz kail olmyabilir. Fakat biz ahvali umumiye, ahvali maliye, vaziyeti askeriye icabı bunu muvafık görmekteyiz ve hattâ bu suretle olması daha âdilâne olmaktadır. Aynı sinde bulunan umum millet efradından ıstıtaatına göre istifade etmeliyiz.

ZİYA HURŞİD B. (Lâzistan) — «C - hemsinleri tahtı silâhta bulunanlardan Hükümetçe görülen lüzum üzerine henüz mahallerinde terk edilen veya celbolunmıyanlar ve bilâmüddet mezun tutulanlar...» Efendim. Buradaki hemsinden maksat nedir?

SALÂHADDİN B. (Mersin) — Aynı kur'a efradıdır efendim...

ZİYA HURŞİD B. (Lâzistan) — Bu mükellefiyeti askeriye Kanununca emsal addolunabilir mi?

SALÂHADDİN B. (Mersin) — Yani askerî muameleler kur'a seneleri esas olmak üzere yapılır. 311 - 14 - 15 diye. Meselâ bir yerde 11 liler hizmet etmektedir. Sonra bir mıntakada 90 - 85 - 300 lüler silâh altına alınmamıştır. Mühim bir saha teşkil eden yerlerde sekiz sınıf efrat tahtı silâha alınmamıştır. Bunlar bilâmüddet mezundur.

ZİYA HURŞİD B. (Lâzistan) — Efendim silâh altına alınmamıştır.

SALÂHADDİN B. (Mersin) — Alınacaktır efendim, fakat devlet lüzumunda olacaktır.

ZİYA HURŞİD B. (Lâzistan) — Alın efendim.

SALÂHADDİN B. (Mersin) — Ahval ve zaruret bugün oradan almayı icabetmez, yarın icabederse oradan alacak, buradakini bırakacak. Yani esas itibariyle bendeniz diyorum ki; biz memlekete yeni bir mükellefiyet teklif etmiyoruz. Esasen mevcudolan Ahzı asker Kanunu veğhile lisebebin müstesna olanları mükellefiyeti maliye ile mecbur tutuyoruz. Kanunun sebebi ancak hali harbin devamı, yani mantıkî askerî, mantıkî hâdisat, mantıkî zarurattır. Yoksa memleketin idarei umumiyesi için esaslı bir kanun değildir. Bu noktai nazardan mütalâa edilmelidir.

HACI MUSTAFA Ef. (Ankara) — Efendim (A) fıkrasında «Emsalleri tahtı silâhta olanlar» diyor. O fıkra da mutlak mıdır? Mukayyet midir?

SALÂHADDİN B. (Mersin) — Efendim zaten Mükellefiyeti ziraiye Kanunu ve bu gibi yapılan kanunlar, mutlakâ mukarrerata müsteniden yapılan teciller, zaten emsali tahtı silâha alınanlar hakkındadır. Alınmıyanlar hakkında yapılamaz.

HACI MUSTAFA Ef. (Ankara) — Şimdi müsaade buyurursanız dainiz arz edeyim. İki yüz dönüm ekenlerin hiçbirisi sinleri (95) i tecevüz etmiş değildir. 95 den aşağı hep ihtiyarlardandır. Bunları tuttular, öyle yaptılar.

SALÂHADDİN B. (Mersin) — Efendim benzenice bu zevat kendilerinin huzur ve rahatları tahtı emniyette olmak için kendileri ileride celbedileceğinden daha sıraları gelmeden böyle bir şeye teşebbüs etmişlerdir. Kendi menfaatlerine göre hareket etmişlerdir. Kanun bunları icar etmez.

MUSTAFA KEMAL B. (Ertuğrul) — Kanun 1338 senesinden itibaren meriyül icra olacaktır.

HACI MUSTAFA Ef. (Ankara) — Mükellefiyet ve mücceliyet vergisi bir sene zarfında tahsil ediliyor. Haziranda yahut Temmuzda tahsil olunursa ve sonra askere çağrılırsa ne olacaktır?

SALÂHADDİN B. (Mersin) — Müsaade buyurursanız, bu maddelere aittir. Mücceliyet Vergisi taksitler üzerindedir. Taksit suretiyle alınacaktır ve bu taksitler hakkında da maddeye bir iki cümle ilâvesini rica edeceğiz. Bunu bedeli nakdî misillü taksitli yapacağız, üç ayda bir taksit verilecektir. Devlet zaten mukassaten

talebedecektir. Devlet eğer tahtı silâha celbedecek ise tabii parayı almıyacaktır.

ZİYA HURŞİD B. (Lâzistan) — Efendim usulü müzakereye dair söyleyeceğim. Efendim. Şimdi tabii birinci maddenin müzakeresi kâfi görüldüğü takdirde reye vaz'olunacak, bendeniz teklif ediyorum ki; (A), (B), (C) fıkraları ayrı ayrı Heyeti Celilenin reyine vaz'edilmelidir. Fıkralar ayrı ayrı reye konmalıdır. Bendeniz bu maddenin heveti mumiyesini kabul etmekle beraber muhalefet edeceğim, nikat vardır.

LÜTFİ B. (Malatya) — Efendim bendeniz de (C) fıkrasında, (hemsinleri tahtı silâhta bulunanlardan Hükümetçe görülen lüzum üzerine henüz mahallerinde terk veya celbolunmayanlar ve bilâ müddet mezun tutulanlar) bu fıkra hakkında bahsedeceğim.

Şimdi meselâ 317 tevellütlü esanan erbabının silâh altına alınması emredildi. Alınacak, fakat bir muntakada Devletçe bir müddet için o tevellüt erbabının silâh altına alınmasına lüzum görülmediğinden dolayı oradakiler hanelerinde mezun kalıyor. Yani oradan başka yere haliyle gidemiyor, şubeler bırakmıyor. o adam ticaret edemiyor; çünkü her hangi bir zamanda silâh altına alınmak için o adam hanesinde müheyya bulunacak ki, davet edildiği zaman çantasını alıp cepheye ve sair askerliğini yapacak yere, vazifesine gitsin. Rica ederim bundan vergi alınmaz, bu adam askerdir. Bu adam hizmete müheyya bir asker olarak orada bekliyor. Siz ona lüzum görmediniz, «orada otur» dediniz. Evinde oturuyor. Fakat; askerdir, böyle şey olmaz. Ha eğer bu vergi alınacaksa mezun bulunduğu müddeti hizmeti askeriyesine mahsubedelim; meselâ bu adamın emsali silâh altına alındı. Altı ay hizmet etti, bu adam ise altı ay hanesinde müheyya kaldı ve altı ay zarfında bu vergi ile mükellef tutuldu, sonra silâh altına alındı. Bu altı aylık müddet hizmeti askeriyesinden addedilecek mi? Madem muaf tutulmıyacaktır, bu katiyen olamaz.

SALİH Ef. (Erzurum) — Bendeniz yalnız fıkradaki (mücceliyet) kelimesine itiraz ediyorum. Çünkü her hangi efradı müslime hizmeti vataniyeden tecil edilemez, neden icab ediyor ki, bir baldırçıplak kanını döksün, diğer zengin cepheye gitmesin, hizmeti vataniyesini ifa etmesin, tecil edilsin, yalnız bunu

bu suretle kabul ediyorum ki, mücceliyet kelimesini (hizmeti vataniye) kelimesiyle ıslah edelim. Yani yine askerdir. Fakat Hizmeti Vataniye Vergisi namiyle bir vergiye tâbidir. Çünkü askerinin bir kısmı cepheye çalışır, bir kısmı da cepheye değil geri hidematta çabalar, zahire yetiştirir, erzak yetiştirir, para bulur, verir. O da çalışır her ikisi askerdir. Asker kelimesini tecil veya istisna diye kabul ederssek bir ikilik meydana çıkar ki bu pek fena bir şeydir. Sonra (B) fıkrasında «Mücceliyeti askeriyeye Kanunu ile Mükellefiyeti zıraîye Kanununun 95 nci maddesine ve idari mukarrerata müsteniden tecil olunanlar» diyor. Zürradan tecil edilenler kendi menfaatine tecil ediliyor; çünkü hangi zürra tecil edilmiş ise iki yüz dönüm zahire ekmek şartıyla tecil edilmiştir. Bunu, kendisi için ekliyor, benim hesabıma ekmiyor, ordu menfaatine, evlâdı şüheda menfaatine ekmiyor; komşu hesabına ekmiyor; bu kanun kendisi için bir kamçı oluyor, para kazanıyor. Bunun için, fazla ekin ekenlerden daha fazla vergi almalıdır. (Doğru sesleri)

Fazla para al da bak! (Faydası yok sesleri) Anlarsın faidesi mi var, zararı mı? Sonra (C) fıkrasında «Henüz mahallerinde terk edilen» deniyor. Eğer bu gibi tâbirleri ahzı asker nizamnamesine bir madde olarak kabul edersek memleket bundan istifade eder ve adalet yapmış oluruz. Çünkü bugünkü vaziyet burada, yarın Anadolu'nun başka noktasında askerinin cemini icabeder, o halde, orada hizmete alınmayan nasıl vergi verecekse, yarın buradan alınmayan da bir vergi verir ve adalet siyyanen teşmil edilmiş olur. (Henüz mahallerinde terk edilen) tâbirini muvakkat olarak kabul ediyorsak bir adaletsizlik yapılmış oluyor. Çünkü herkes biliyor, Harbî Umumi iptidasında Kafkas cephesinde bulunan (85) tevellütlüler ilk önce tahtı silâha alındı ve sevk edildi. Halbuki geri mahallerde meselâ: Konya, Ankara, Bursa'da bulunanlardan ise (12) tevellütlüler bir buçuk sene sonra, (85) tevellütlüler iki sene sonra hizmete alındı. Bu da memleket arasında ikilik çıkarır, zarardır. Eğer bunu ahzı asker nizamnamesine temelli bir madde olarak kabul edersek doğrudur. Muvakkat olarak kabul edilecek olursa tayyını teklif ederim.

CEMİL B. (Kütahya) — Efendim bendeniz bu kanunu her cihetten pek mükemmel buluyorum. Biz bu kanun ile milleti müselleha haline getiriyoruz. Çünkü kime askerlik sırası gelirse o gider, diğeri yerinde kalır; öbürünün çektiği ıstıraptan, döktüğü kandan ve saireden hiçbir hisse almazdı. Şimdi bu kanunla silâh altına gidenler nasıl ki bedenen memlekete hizmet ediyorlarsa geri kalanlar da malen hizmetlerini ifa ediyorlar. Sonra, bunda bir iyilik daha var ki, işbu Mükellefiyeti askeriye Vergisine malmemurları nezaret edecekleri için doğru ifayı vazife etmiyen şube reislerine âdeta bir kontrol vazifesi ifa etmiş olacaktırlar. Bu da çok iyidir. Yalnız efendiler, (B) işaretli olan üçüncü maddeyi teşkil eden fıkranın (3) ncü derecesinde, orman muhafaza memurları denilmiş olduğuna nazaran bendeniz, bunu muvafık bulmuyorum. Çünkü orman muhafaza memurları dediğimiz kimseler eski serbekçilerdir. Bunların üç yüz ilâ üç yüz elliser kuruş maaşları vardı. Bunlar âdeta bir bekeği idiler. Hattâ bunların pek çoğu okuyup yazmak bile bilmiyorlardı. Fakat İktisat Vekâleti hakikaten iyi bir iş yapabilmek için bunların ismini muhafaza memurluğuna çevirerek maaşlarını biner kuruşa iblâğ etti ve imtihan etti, memuriyetlerini terfi ettirdi. Lâkin memurlar, yine eski memurlardır. Yalnız bununla 70 - 80 bin lira Hazinemizi mutazarrır etmişlerdir.

CELÂL B. (Saruhan) — Öyle değildir efendim.

CEMİL B. (Devamla) — Muhafaza memurlarının iktidarsız olanlarına bu suretle bir lûtuftârlık edilmiş iken, bir de bunların askerlikten tecili, lûtuft üzerine lûtuft teşkil ediyor. Halbuki buna mukabil bir... bile bilmezler. Yani hiçbir işe yaramazlar. (Gürültüler, sözünü geri al sadaları) Eğer Meclis tâbirimi bir süreç adediyorsa sözümü geri aldım efendim.

REİS — Sözünü geri almıştır.

CEMİL B. (Devamla) — Efendiler; bunların biner kuruş maaşı varken orman muhafaza memurları muamelât ve cibayet memurlarının niçin dunundadırlar? Halbuki muamelât ve cibayet memurlarının maaşı dört yüz kuruştur. Binaenaleyh bendeniz bir tadil takriri verdim. Bu orman muhafaza memurları yerine muamelât ve cibayet memurlarının konulmasını teklif ediyorum.

REŞAD B. (Saruhan) — Asıl Ahzı Asker Kanununun maddesinde muhafaza memurları vardır. Değişemez.

CEMİL B. (Devamla) — Sonra bir de efendim yine bunun fikarâtı arasında (50) aded sığırı olanlar da tecil olunuyor... Halbuki hayvanatı ganemiyesi olanlar tabii Devlete bir Ağnam Vergisi veriyorlar. Lâkin sığır hayvanı olanlar ne vergi veriyorlar ki bunlar istisna ediliyor? Bu yanlıştır, bunun tashihini teklif ediyorum.

VÂSİF B. (Sivas) — Efendim birinci maddenin «D» fıkrasında, hizmeti askeriye kabiliyeti olmıyanlar Müeccehiyet Vergisiyle mükellef tutuluyorlar. Halbuki mademki bunlar mâlûl, dürler, bunların hizmete kabiliyeti yoktur. Mâlûl olarak ihraç ediliyor. Bunları vergi ile mükellef tutmak doğru değildir. Binaenaleyh bu fıkranın buradan tavyını teklif ediyorum ve ona dair bir takririm vardır. Sonra «Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti dâhilindeki mahaller ahalisinden olup da firari olmıyarak şimdiye kadar bu mintaka haricinde kalmış ve emsali silâh altına alınmış bulunanlar» deniyor. Firari, davete icabet ettikten sonra çekilmiş, gitmiş olanlardır. Davete icabet etmemiş olanlar bakayadır. Bu madde de bakaya hakkında söylüyor. Bakaya muamelesi Hükümetimizin tahtı işgalinde olmıyan yerler ki meselâ; İstanbul ve tahtı istilâda bulunan yerler gibi, bütün buralara şimdiye kadar ve şimdiden sonra gideceklere şâmil dğildir. Şimdiye kadar dâvete icabet etmiyip gelmiyen insanların inadettikleri hususunu Devlet kabul ediyor; ben para veririm, hizmeti askeriye gelmem diyor. Halbuki bu, dâhilde birtakım teşevvüşatı mucip olur; Büyük Millet Meclisi Hükümeti, müslimlerden bedeli nakdiyi kabul etmemiştir, müsavâtı tamme yapmıştır. Mutlaka hizmet mükellefiyetini yapsın demiştir. Buna rağmen gelmiyenler ve Hükümetin tahtı nüfuzunda bulunmıyanlar eğer böyle para ile kurtulurlarsa o zaman dâhilde de emsal teşkil eder. Herkes dağa kaçar, gelmezler. Diğer insanlara yaptığımız gibi bittabi o bir tarafada yapmaktığımız lâzımgelcek. Bu, Devletin hay-siyetiyle muvafık düşmez. Onun için (D) fıkrası külliye kaldırılmalıdır. Takririmde de bunu teklif ediyorum.

SALÂHADDİN B. (Mersin) — Efendim, birinci madde hakkında dermeyeran olunan müta-lâattan şayanı dikkat olan bellibaşlı, Vâsıf Bey biraderimizin serd ettiği nükattır. Diğerleri de var. Sirasıyla geleceğim: Hizmeti askeriyeden ihracolunan veyahut vücutlarının neşvüneması dereceyi kifayede olmadığından dolayı senei âtiyeye terk olunanlardan bir müecceliyet vergisi alınmalı mı, alınmamalı mı? Alınması muvafıkı adalet midir? Değilmidir? Bendeniz di-yorum ki, alınması muvafıkı adalettir. Çünkü evvelce tabolunan daha mufassal kanunun ilk şekline bakılırsa biz, gerek teşkilâtı bedeniyesi, ahvali sıhhiyesi, kuvayı akliyesi dolayısıyla kâr ve kisbe muktedir olamıyanları ve gerek hizmeti askeriyede iken ifayı hizmete gayri muktedir bir hale gelip ve ahvali umumiyesi itibariyle bizzat kâr ve kisbe muvaffak olamıyanları zaten affet-tik. Müsaade buyurursanız kanunun beşinci mad-desini aynen okuyorum.

«(D) fıkrası: Mükellefiyeti askeriye Kanu-nunun 69 ncu maddesi mucibince ahval. bedeniyesinden dolayı fiilen hizmeti askeriyeyi ifa edemeyeceği taayyün ederek mükellefiyeti as-keriyeden ihracedilenler emsalleri silâh altında bulunduğu müddetçe ve neşvünemayı bedeni-lerinin ademi müsaadcsinden naşi senei âtiye muayenesine terk olunanlar da hizmeti askeriyeye alıninceya kadar dördüncü maddedeki ef-radı mezune hakkında musarrah tertip ve nis-pet dairesinde ve fakat asgari mekadirinde ver-giye tâbidir. Mükellefiyeti askeriye Kanununun 71 nci maddesine tevfikân istisna edilenler bu vergiden muafıtır». Müsaade buyurunuz. Altın-da (71) nci maddesine tevfikân istisna edilenler, yani ne aklen, ne bedenlen, ne istitaaten bu-nu ifaya muktedir olamıyan adamlar demektir. Bunlar zaten bu vergiden muafıtır. Binaenaleyh, o fıkra Vâsıf Bey biraderimizin buyurduğu meseleyi halletmektedir. Muktedir olamıyanlardan almıyoruz. Muktedir olanlardan alacağız. Bu-yurdukları 6 nci maddenin üstündeki fıkrada-dır. Onun için çarpıntısı, helecamı ve sairesi olanların ahvali maliyesi müsaaidoldukça, zen-gin, ve eshabı emlâktan olanları uzun müd-det istisna etmeye Hükümetin hiçbir mecburi-yeti yoktur. Kanununun şumulünü temin etmek ve bu noktai nazardan ihraç bahanesiyle kaç-mak istiyenlere yol olmadığı ve ancak esbabı

mâkule ve meşrua dâhilinde bu paranın veri-lebileceğine dair bu fıkra konulmuştur.

(H) fıkrasına gelince; yani Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti ahalisinden olup da lisebebin hariçte bulunanlara gelince: Filhaki-ka buyurdukları gayet doğrudur; emsalleri bu-rada fiilen hizmet edenlerden, bedenleri müsait olup İstanbul veya sair yerde ticaretle müşte-gil bulunanların her halde gelmesi ve vazifei vataniye ve askeriyesini ifa etmesi lâzımdır, en-sebdir, farzdır, vaciptir. Fakat bu adamlar ge-lememişse. Bugün bunlar yanımızda bulunmu-yorlar. Bir vatandaş olarak orada çalışıyorlar. Sonra biz lüzumu kadar kuvvet ve kudrete ma-lik oluyoruz. Bu adamlardan biz hiç istifade mi etmiyeceğiz? Bu noktai nazarı biz de düşündük. Lâzimei insaniyet bunların da celbini âmirdir. Fakat celbine imkân olmayınca, bunlardan nakden bir istifadeyi düşündük müdafaai vatan uğruna bunların nakden iştirakleri bir faidedir. Bu faideyi nazariyat uğruna diriğ etmiyelim, çığnemiye dedik ama, Heyeti Celile kabul etmezse o başkadır. Bizce bu pek musiptir. Hu-dudu kuvvet, mümkinatla mahduttur. Yoksa gayrimümkün olan bir mesele için beyhude ye-re uğraşmayız.

ZIYA HURŞİD B. (Lâzistan) — Cephe ge-risinde bulunan zâbitan bu vergiye dâhil mi-dirler, değil midirler?

SALÂHADDİN B. (Mersin) — Katiyen böy-le bir şey yoktur. Onlar bilfiil askerdirler. Ya-ralanıp da geriye gelmişler varsa ve kabiliyeti bedeniyeleri buna müsait değil ise, bu zaten on-ların mükâfatıdır. Onun için buna mahal yok-tur.

SÜLEYMAN SUDİ B. (Bayezid) — Efen-diler Hükümetin şimdiye kadar muvafık ola-rak teklif ettiği kanunların birincisi budur. Zenginlerin hiç askere gittiği yoktur. İki yüz koyun veyahut elli tane sığır besliyor, onun üzerine askere gitmiyor. Bundan dolayı askere giden fukara kısmı da rencide oluyor. Bu ka-nun pek muvafıktır. Zaten bu gitmiyenler mil-letin en servetli aksamındandır. Bunlara bida-yeten üç yüz; ikincisine dört yüz; ve diğer kısma da altı yüz lira kadar takdir edilmiş. Halbuki bu pek dundur. Bu zengin kısımlar-dan alınan üç yüzün, dört yüze, dört yüzün altı üzere, altı yüzün, sekiz yüze, sekiz yüzün, bi-ne iblâğımı teklif ediyorum.

ŞEVKET B. (Beyazid) — Hükümetin gözüne girmek için bu teklif iyidir.

VÂSIF B. (Sivas) — Efendim, Salâhaddin Bey (D) fıkrasında hizmeti askeriye ademi-kabiliyeti olanlar ihraç edilir diye izah ettiler. Fakat burada bir hata var. Hizmeti askeriye ademi-kabulü dolayısıyla ihraç demek, askerlik ile alâkası kalmıyor demektir. Eğer ahvali sıhhiyeye binaen tehir ve tecil ise - ki ben o fıkrayı zayıf görüyorum - eğer tehir ve tecil gibi bir şey ise, ona göre taahhüt edilmelidir. Ademi-kabiliyet dolayısıyla kurtulan bir adam için ihraç demek, tamamiyle bu adam kurtulmuş demektir ve kurtulan bir adamdan, mükellef olmıyan bir adamdan para istemek hakkımız değildir.

(H) fıkrasına gelince : İstanbul'a elimiz, kolumuz yetmiyor diye vazife vataniyesini ifa etmiyenlerden biz bedeli nakdî kabul etmedik. Haydi memleket dâhilinde ısrar ettik ve uğraştık ve çok cezalar da yaptık. Fakat hudut haricinde bulunan erbabı esnandan bu vergiyi almak hem adalete muvafık değildir ve hem de Hükümetin kudretini tenkis eder. Bu da dünyada kabul edilecek bir şey değildir. Bugün elimiz kanadımız tutmuyorsa yarın tutacaktır. O vakit onların ellerini kollarını kırarız. Hem cezalarını veririz hem de hizmetlerini gördürürüz. Şimdi dursunlar, zararı yok. Sırası geldiğinde icabına bakarız.

ALİ RIZA B. (İstanbul) — Efendim, (D) fıkrası hakkında Vâsif Beyefendiye encümen namına biraz izahat vereceğim. (D) fıkrasını lâyikiyle izah için Mükellefiyeti Askeriye Kanununun 69 neu maddesini okuyacak olursak bu madde doğrudan doğruya vergiyi askeriye ait bir fasıl olduğundan maksat tavazzuh eder. Aynen okuyorum :

Madde 69. — Vergii askeriye tâbi tutulacaklar berveçhi âtidir :

«1. Kırk altıncı ve kırk sekizinci maddelerin birinci ve ikinci fıkralarıyla yüz altıncı maddenin fıkrâi ahiresinde muharrer olup fiilen hizmeti askeriye ifa edemiyebilecekleri taayyün ederek mükellefiyeti askeriye ihraç edilgenler.

2. Kura numarası sırasıyla adedi matluptan fazla kalarak mezunen ve muvakkaten hanelerini bırakılanlar.»

Demek ki, bunlar Müecceleyeti Askeriye Vergisine tâbidir. Ve Müecceleyeti Askeriye Vergisinin beşinci maddesi okunacak olursa her türlü esasat bu maddede Mükellefiyeti Askeriye Kanununun 69 neu maddesi mucibince tesbit edilmiş ve Müecceleyeti Askeriye Vergisine ihraçolanlardan kimlerin tâbi olacağı, tasrih ve tesbit edilmiştir. Bunlardan istisna edilenlere gelince; beşinci maddenin nihayetinde Mükellefiyeti Askeriye Kanununun yetmiş birinci maddesine tevfikân istisna edilenler tasrih edilmiştir ki, şimdi de o maddeyi okuyorum :

«Madde 71. — Altmış dokuzuncu madde mucibince vergii askeriye tâbi olanlardan; evvelâ teşkilâtı bedeniye ve ahvali sıhhiye yahut kuvvei akliyesi gayrimüsaide olmak hasebiyle bizzat kâr ve kisbe muktedir olmamakla beraber kazaları dâhilindeki rayici mahalliye göre nafakalarına kâfi miktardan fazla varidatı seneviyeye malik olmıyanlar;

Saniyen : Hizmeti askeriye iken ifayı hizmeti askeriye gayrimuktedir hale gelenler;

Salisen : Kâr ve kisbe muktedir olup meksubatı, kazaları dâhilindeki rayici mahalliye göre nafakalarına kâfi miktardan fazla olmakla beraber verginin ifasını da temin edecek derecede de varidatı olmıyanlar mezkûr vergiden muafırlar.»

Müecceleyeti Askeriye Vergisi Kanununun (D) fıkrası doğrudan doğruya bu iki madde ahkâmını şâmil olmasından dolayı ihraç edilenlerin hiçbir zaman bu vergiden istisnası icabetmez ve bunlardan bu vergiyi almak gayet âdilânedir.

REİS — Efendim, müzakerenin kifayetine dair iki takrir var.

SALÂHADDİN B. (Mersin) — Müsaade buyurunuz efendim, istisna meselesi hallolunmuştur. Mesele madde kanuniyenin aynen okunmasıyla anlaşılıyor. Bu yalnız erbabı yesare mahsustur. Binaenaleyh muhiktir. Encümenin kanaati ve benim kanaatim bu merkezdedir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti dâhilindeki mahaller ahalisinden olup da firari olmıyanlar, şimdiye kadar kitasından firarda, benice adaletin, mutlak adaletin ne olduğunu ben-deniz ve encümenin dahi takdir etmiş olduğunu Heyeti Celilenize arz ettim. Noksanın takdiri şüphesiz Heyeti Celilenize aittir ve bu her şeyden yüksektir. Yalnız nazariyatı hukukiye ile

memleket idare olunamaz. İcabeden mesaili de nazarı dikkate almak lâzımdır. Bu hususta encümen faidei maliyeyi nazarı dikkate almak mecburiyetinde bulunmuştur. Faidei hukukiye Meclisi Âliye arz ediyor ve arz eden, arkadaşların da mütalâasını anıyor. Biz fiilen bu mntaka ahalisinden olup gelmiyenler hakkında veya gelmesi, birçok esbap dolayısıyla iktiza etmiyecek olan birçok kuvvetlerden memleketin mânen istifadesi lüzumunu faydalı addediyoruz. Heyeti Celileniz nasıl tasvibederse öyle olur.

Dr. FİKRET B. (Kozan) — Emval ve emlâki burada olup da kendisi İstanbul'da olanlardan ve bu vergiyi verenlerden birisi kalkar da iki ay sonra gelirse, on altı veya on yedi tevellütlerden yani fiilen muvazzaf olması lâzım gelenlerden ise ne olacaktır?

SALÂHADDİN B. (Mersin) — Hükümet bunların askere alınmasına lüzum gördüğü halde alır. Lüzum görmezse almaz. Bu adam bedelini verir, Hükümetin efradı kâfi olursa bundan malen istifade etmiş olur.

HALİL İBRAHİM B. (Antalya) — Müecce liyeti Askeriye Vergisi mecburi midir?

SALÂHADDİN B. (Mersin) — Yani vermezse ne olur? Değil mi efendim? O halde hükümet bunu ahziasker emrinde kullanabilir. Yani mesele tabiatıyla hükümete aittir ve esasen verilecek para mahallî meclis idaresine bırakılmış ki; mahalli takdir etsin diye onu hükümet takdir etmiştir. (Kâfi sesleri).

Dr. MUSTAFA B. (Kozan) — Senei âtiyeye terk edilenlerin hepsi zafiyeti bedeniyelerine mebnî senei âtiyeye terk edilmez. Üç ay, dört ay veya altı ay bırakılabilir. Bunlar ne olacaktır?

SALÂHADDİN B. (Mersin) — Kanunda senei âtiyeye terk esası tutulmuştur. Bizce üç ay beş ay bırakılanlar, o kadar müddetle mezun demektir. Böyle ufak şeyler hakkında bir şey yapılamaz ve ne de bunun inkâmı vardır. Onun için üç ay dört ay terk olunanlar hakkında bir şey yoktur. Biz ancak bilâmüddet mezun olanlardan bu vergiyi alacağız.

REİS — Efendim, müzakerenin kifayeti hakkında tahrir var. Birinci maddenin müzakeresinin kifayetini kabul edenler lütfen el kaldırsın. Müzakere kâfi görülmüştür.

REİS — Efendim, Kozan Mebusu Dr. Fikret Beyin tahriri var.

Riyaseti Celileye

Birinci maddenin müzakeresi kâfidir. Her fıkranın ayrı ayrı reye vaz'ını teklif eylerim.

1 Mayıs 1338

Kozan

Dr. Fikret

REİS — Halbuki birinci maddeye ait tadil ve tay teklifleriyle ilâve teklifleri var. Bunlar Heyeti Âliyenize arz edilip kabul veya reddildikten sonra ayrıca fıkraların reye vaz'ı zannediyorum Nizamnamei Dahiliye pek de tevafuk etmiyor. Şu halde efendim, maddenin fıkralarına taallük eden tay ve tadil tekliflerini Heyeti Âliyenize arz edeceğim ve netice ona göre tezahür edecektir. Evveleminde tay tekliflerini reyi âlinize arz edeceğim.

Riyaseti Celileye

Birincimaddenin (C) fıkrasının tayyım teklif ederim.

1. V. 1338

Lâzistan

Ziya Hurşid

İSMET B. (Çorum) — Bu tahririn aleyhinde encümen namına söz söyleyeceğim.

REİS — Buyurun.

İSMET B. (Çorum) — Efendim, bu fıkranın tayyım meselesi suhuletle telâkki edilecek bir mesele değildir. Gayet mühim bir meseledir. (B) fıkrasında tecil ediliyor. (C) fıkrasında mezuniyet kabul edilmiyor. Yani bunların vaziyeti askeriyeleri teşrih edilmedikçe bu ehemmiyet anlaşılabilir. Tecil nedir? Mezuniyet nedir? Tecil efendiler; hemsinleri, hemtevellütleri silâh altında bulunanlardan kanunun muayyen olan maddelerine istinaden, yani bir sahada, farz edelim Garb mntakasında, merkez mntakasında hemtevellütleri silâh altındadır ve bunlara kanunun tâyin ettiği esabap dolayısıyla hakkı tecil verilmiştir. Fakat aynı sınıf dâhilinde insanlar vardır ki, başka sahalarda emsalleri askere alındığı halde o sahalardakiler çağrılmamıştır ve çağrılmadıklarından dolayı onlar mezundur. Dikkat buyurunuz. Bu kısım emsalleri cepede isarı hayat ederken yine emsallerine isarı mal etmek mükellefiyeti tahmil edilmekte iken, Devletin vesaiti nakliyesini ademimüsaadesinden müdafaai vatan için mükellef olan aynı tevellütli kimselerin müsavi surette

celbedilememesinden dolayı geri kalmış efradı Hükümet müdafaai vatana karar verdiği zaman hududunun bir köşesinden tâ öbür köşesine kadar mükellef tutar. Ancak vesaiti nakliyesi olmadığından bir kısım mükellefini celbeder, ötekileri terk eder. Celbettikleri efradın hemsinleri müeccel olur ve hem asker olur. Fakat diğer yerde mezun kalır. Orada müecceliyet yoktur. Şimdi siz hem emsalleri isari hayat edenlere, hem isari mal edenlere ağır bir mükellefiyet tarh edelim diyorsunuz. Hem de o sahalarda memleketin vaziyeti coğrafiyesi ve vesaiti nakliyesi itibariyle cephede ifayı vazife edemiyenleri de mâlen hizmetten menedelim diyorsunuz. Bu katiyen doğru değildir. Bunu hissi adaletinize terk ederim. Bu madde çıktığı zaman bu kanun yoktur. Çünkü bir taraftakiler hem isarı mal etsin, hem de isarı hayat etsin. Fakat devletin vaziyeti coğrafiyesi noktasından dolayı mezun mıntakalar efradını bu kanundan çıkaralım, doğru olamaz efendim.

ZİYA HURŞİD B. (Lâzistan) — İzah edeceğim Reis Bey.

REİS — Takririnizi izah mı etmek istiyorsunuz?

ZİYA HURŞİD B. (Lâzistan) — Evet efendim. Hissiyata bendeniz hitabetmedim. Asıl kendileri hitap buyurdular. Şimdi bir kerre takririmi izah edeyim. Ondan sonra Heyeti Celileniz kararını verir. Bir kere tecil, buyurdukları gibidir. Fakat mezuniyet buyurdukları gibi değildir. Bu memlekette silâh altında bulunan efrat için umumi bir mükellefiyeti askeriye var. Seferberlik ilân olunur. Faraza doksandan 1316 tevellüdüne kadar efrat silâh altına alınırsa bunların hepsi asker addolunur. Fakat kanun silâh altına alınan efradın bir kısmını tecil eder. Mükellefiyeti askeriye Kanunu mucibince işte o adamlar müecceldir. Aynı zamanda bir usul daha vardır. Bâzı efrada da mezuniyet verilir. Hiç silâh altına alınmayan adam ise ne müecceldir, ne de mezundur. Asker değildir. (Gürültüler) Müsaade buyurunuz, Mecliste asker arkadaşlarımız söylesinler rica ederim. Silâh altına davet edilmeyen bir adam ne müecceldir, ne mezundur. (Emsali çağrılmış sesleri) Efendim müsaade buyurunuz, emsali silâh altına girmemiştir. Ve silâh altına çağrılmamıştır ve hemsinni silâh altında değildir. Saniyen kendileri bir dairei intihabiye meselesi yapmak istediler. Böz-

le değildir, arz edeceğim. Bunun için bir çok usuller vardır. Bir askerin memleketi musibete dâçar olduğu zaman oranın kumandanı oranın efradına mezuniyet verir ve memleketlerine gönderir. Şark Cephesi mıntakası askerliğin kesif bulunduğu bir mıntakadır ve hiçbir yerde bu kadar mükellefiyet yükletilmemiştir. Daha bundan altı ay evvel orada birçok efradı silâh altına aldılar, şimdi orada o adamlar hizmete mühcyadır ve Lûtfi Beyin buyurdukları gibi, silâhbedest her vakit devletin emrine hazır buldukları zaman aynı zamanda bu adamlara siz illâ para vereceksiniz dersek ve bu adamlar da askerliğe gitmeyi tercih ederlerse ne olacak?

O halde bu vergi; anlaşılan para almak için bir vergidir. Öyle ise askerlikten istifade edilerek yapılmamalıdır ve İsmail Subhi Beyin teklif ettiği gibi, kafa vergisi namiyle herkesten bu vergi alınmalıdır. Hissiyata hitap buyurarak asıl kendileridir. Bendeniz takririmi izah ettim efendim, kâfi derecede anlattım. (C) fıkrası mucibince Hükümetçe görülen 'üzum üzerine mahallerinde terk edilen veya celbolunmayanlar mezun veya müeccel addolunamaz ve kendilerinden böyle bir para alınmaz.

REİS — Efendim (C) fıkrasının tayyı hakkında Lâzistan Mebusu Ziya Hürşid Beyin takrirleri var. Takrir sahibi noktai nazarlarını izah ettiler. Muvazenei Maliye Encümeni de mütalâasını beyan etti. Aynı mealde Kars Mebusu Fahreddin ve Batum Mebusu Fevzi beylerin de takriri vardır. Müzakere de kâfidir zannederim. (Kâfi sesleri) (C) fıkrasının tayyı hakkındaki iki takriri reyinize arz ediyorum. Tayyı kabul edenler lütfen el kaldırsınlar. Tay teklifi ekseriyeti âzime ile reddedilmiştir. Kozan Mebusu Dr. Fikret Bey birinci maddedeki (D) fıkrasının tayyını teklif ediyor. (D) fıkrasının tayyını kabul edenler lütfen ellerini kaldırsınlar. (D) fıkrasının tayyı kabul edilmedi.

Riyaseti Celileye

İşbu kanun ile vazı ve tarh edilmek istenilen vergi esasen askerlikle mükellef olup da bâzı esbaba mebni muvakkaten istisna veya tecil edilenlere şayanı teşmil olabilip mâlûliyeti hasebiyle ihracolunduğundan dolayı mükellefiyeti askeriyesi ebediyen mürtefi olanlardan vergi alınması adlû hakkaniyete tevafuk edemez : Binaenaleyh bir necei maddenin (D) fıkra-

sından (Hizmeti askeriye ademikabiliyeti dolayısıyla ihraç) olunanlar fıkrasının tayyını arz ve teklif eylerim efendim.

Kırşehir
Sadık

REİS — Bu tavrı kabul edenler lütfen ellerini kaldırsınlar kabul edilmedi efendim.

Riyaseti Celileye

Müecceleyeti askeriye vergisi Kanununun birinci maddesinin (D) fıkrasındaki hizmeti askeriye ademikabiliyeti dolayısıyla ihraç olunanlar cümlesinin tayyını teklif eylerim. Çünkü bu gibiler mademki sıhhaten ve bedenlen askerlikle mükellef olamıyor, o halde bunlardan vergi alınması muvafıkı adalet değildir. Keza aynı maddenin (H) fıkrasını tamamen tayyetmeyi teklif ederim. Çünkü Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetinin nüfuzundan kurtulanlara bedeli nakdî vermek hakkı verilmiş oluyor ki, dağlara çıkanlara da vesile verecektir.

Sivas Mebusu
Vâsıf

REİS — Sivas Mebusu Vâsıf Bey (H) fıkrasının tayyını teklif ediyor. Kabul buyuranlar lütfen ellerini kaldırsınlar. Kabul edilmedi.

Riyaseti Celileye

(B) fıkrasının üçüncü derecedeki istisnaları meyanındaki orman muhafaza memurları yerine orman muamelât ve cibayet memurlarının ikamesini teklif eylerim.

Kütahya
Cemil

(Üçüncü maddeye aittir sesleri)

REİS — Cemil Bey, efendim üçüncü madde daha müzakere edilmedi.

Efendim Lâzistan Mebusu Ziya Hurşid Bey, birinci maddeye (L) harfiyle; cephe gerisinde bulunan zâbitan fıkrasının ilâvesini teklif ediyor. Bu fıkranın ilâvesini kabul edenler, lütfen ellerini kaldırsınlar, ilâvesi kabul edilmedi.

Riyaseti Celileye

Birinci maddede muharrer (Müecceleyeti askeriye) Vergisi tâbirinin (Hizmeti vataniye) Vergisine tâbidir kelimesiyle zikredilmesini teklif eylerim.

Erzurum
Salih

İSMET B. (Çorum) — Efendim hizmeti vataniye hiçbir vakit vergiye esas olamaz. Vergi vergidir. Yani bu teklif ile fevkalâde bir vergi vaz'ını ihsas etmek doğru değildir. Vergilere esas olacak şeyler hizmeti askeriye ve saire değildir efendim.

REİS — Salih Efendinin müecceleyeti askeriye Vergisi namının...

SALİH Ef. (Erzurum) — Takririmi geri alıyorum.

REİS — Efendim Salih Efendi takririni geri almıştır.

Riyaseti Celileye

Birinci derece müecceleyeti askeriye Vergisine tâbi olanların üç yüz lira vergisinin altı yüze, dört yüzün sekiz yüze, altı yüzün bin liraya iblâgını teklif eylerim ferman.

Bayezid Mebusu
Süleyman Sudi

(Üçüncü maddeye aittir sesleri)

REİS — Siyam hali ile rüfekai kiram maddeleri şaşırıyorlar zannederim. Bu teklif üçüncü maddeye aittir.

Riyaseti Celileye

Birinci maddenin (C) fıkrasının başına (Kendi mntakalarındaki) ifadesinin ilâvesiyle maddenin :

«(C) Kendi mntakalarındaki hemsinleri tahtı silâhta ilâh...» Tarzında tadilini teklif eylerim.

Kars
Cavid

CAVİD B. (Kars) — Müsaade buyurursanız mâruzatım biraz cüretkârane olacak; günkü Heyeti Umumiyenin, encümenin fikrine muvafık düşmüyor. Fakat burada hakkı müdafaa etmek vazifemizdir; bendeniz o noktâ nazarından söylüyorum. Encümen, Heyeti Umumiyesi itibariyle hemsinleri silâh altında bulunanlardan bu vergiyi almak istiyor, bu, kaideten doğru ve muvafık ise de; vazifei vataniyesini harb meydanında ifa etmiş olanlardan; bundan üç ay evvel, beş ay evvel, yedi ay evvel harb etmiş, şehit olmuş ve yaralanmış olanlardan vazifei vataniyesini ifa ettiği halde tekrar bu vergiyi almak istiyoruz. Halbuki onlar, hemsinlerini silâh altına çağırmadığımızdan ve

muharebeye sevketmediğimizden dolayı mahallerinde duruyorlar, mezun da değildirler, müeccel de değildirler. Onları çağırın, eğer bir tanesi gelmezse idam ediniz. Yoksa kendilerini cepheye çağırmadığımız halde ellerinden böyle bir para almamız doğru değildir zannedirim. Onun için Heyeti Aliyenize arz ediyorum vaziyet budur. Onlar vazifei askeriyelerini kendi mntakalarında ifa etmişlerdir. İsterse-niz buraya da çağırın.

SELÂHADDİN B. (Mersin) — Efendim Cavid Beyin ifadatına karşı iki kelime söylemek isterim. Şark Cephesinde Kars harekâtına iştirak eden birçok efrat buraya gelip dört ay mezun kaldıktan sonra tekrâr hizmeti mukaddesei askeriyelerine gitmişlerdir. Bir taraftan bir kıtânın efradı cepheye diğer taraftan aynı kıtânın efradı mezun olduğu zaman şu ufak bir mükellefiyeti nakdiye katıyen çok bir şey değildir, makuldur, adildir ve esas itibariyle vatan; hududu memleketten ibarettir; mntaka yoktur. (Bravo sadaları)

(Kars Mebusu Cavid Beyin, takriri tekrar okundu.)

REİS — Cavid Beyin takririni kabul edenler lütfen el kaldırsınlar. Kabul edilmedi.

Efendim başka teklif de yoktur. Şu halde birinci maddeyi reyinize arz edeyim.

Efendim! Bir teklif daha geldi. Kozan Mebusu Dr. Fikret Bey, fıkralar da dâhil olduğu halde birinci maddenin tayyını teklif ediyor.

Dr. FİKRED B. (Kozan) — Efendim bu maddeden matlubolan tesiri bendeniz anlıyamadım. Çünkü (D) fıkrasında «hizmeti askeriyeye ademikabiliyeti dolayısıyla ihracolanlarla zafiyeti bedeniyelerine mebni senei âtiyeye terk olunanlar...» in da bu vergiye tâbi olduğu mezkûr... Halbuki Cenabı Hakkın o kabiliyeti vermediği bir adamdan biz nasıl vergi alacağız? (Böylelerin erbabı yesarından sesleri) erbabı yesardan ama; ona ait birçok maddeler vardır. Mükellefiyeti Askeriye Kanununda da vardır. Vatanın müdafaasına koşacak olan adamların vücudunun müsait olması şarttır. (Parası müsaitse sesleri) parası müsaitse onlara ait de ayrıca maddeler var. Ziraat erbabı var, mevaşi ashabı var ilâhırı.. Bunlardan bu vergi alınabilir.

REİS — Efendim birinci maddenin tayyını

kabul edenler lütfen ellerini kaldırsınlar. Tayyı kabul edilmedi.

Birinci maddeyi aynen kabul edenler lütfen ellerini kaldırsınlar. Ekseriyeti azîme ile birinci madde aynen kabul edildi.

Madde 2. — (A) fıkrasındaki istisnaiyet erbabından; maaşı aslileri ile tahsisatı fevkalâdelerinin yekûnundan şehri yüz kuruştan bir kuruş almır ve küsurat yüz kuruş itibar olunur. Yevmiye veya ücret veya aidat ve mühassasat alanlar aynı muameleye tâbidir.

REİS — İkinci madde hakkında söz isteyen var mı? (Hayır, sesleri.) İkinci madde hakkında söz isteyen yok, tadil ve tay teklifleri de yok. İkinci maddeyi aynen kabul edenler, lütfen ellerini kaldırsınlar. İkinci madde aynen kabul edilmiştir.

Madde 3. — (B) fıkrasındaki müecceller vergi itibariyle üç dereceye tefrik olunur.

Birinci derece :

Askerî erzak ve levazım mütaahhitleri;

Ziraat erbabı;

Mevaşi ve hayvanat ashabı;

Âşar ve rüsumu belediye mültezimlerinden muayyen depozito verenler;

Vesaiti nakliye ve posta mütaahhitleri;

Şirketlerin müdür, muhasebeci ve fen memurları ve emsali;

İkinci derece :

Matbuat müntesibini ile mürettip ve makinistler;

İhtiyacı memlekete binaen bırakılmış de-ğirmenci ve fırıncılar ve sanatkârlar;

Vesaiti nakliye ve posta sürücülere ve nakliye kolları efradı müeccelisi;

Ücretle Hükümete nakliyatta bulunan vesaiti bahriye ashabı;

Orak ve harman makinistleri;

Umumi ve hususi hastanelerle Hilâiahmer müstahdemini;

Kır bekçileri;

Üçüncü derece :

Büyük Millet Meclisi aklâmı ketebesini ve matbaası müstahdemini;

Mektep ve menderese muallimleri;

Sihhiye müfettişi ve memleket tabibi ve eczacısı ve baytarı ve belediye mimarı;

İkinci sınıf ihtiyat zâbitanından veya memurini askeriyeden ademi ihtiyaca mebni mezun bırakılanlar;

Küçük sıhhiye memurlarıyla belediye aş memurları;

Jandarma suretiyle müeccele Rüşumat ve Düyunu Umumiye ve menleha kolcuları ve muhafaza memurları;

Liman çavuşlarıyla fener gardiyanları;

Orman muhafaza memurları.

Burlardan birinci ve ikinci derecede bulular mahalleri mecalisi idaresince hakiki servet ve istitaatlerine göre berveçhi âti tâyin olunacak vergiyi seneviye tâbidirler :

Birinci derece : 300 - 400 - 600 lira,

İkinci derece : 50 - 100 - 150 lira,

Üçüncü derece : İstisnaiyet erbabı gibi maaş veya yevmiye veya ücret veyahut aidat ve muhassasat olarak aldıkları mebalîğın şehri yüz kuruşta bir kuruşu.

REİS — Üçüncü madde hakkında söz istiyen var mı efendim?

MEHMED ŞÜKRÜ B. (Karahisarı Sahib) — Efendim, üçüncü maddenin fikarâtı nazarı dikkatten geçirildiği zaman görülüyor ki; matbuat müntesibini ile mürettip ve makinistler ikinci dereceye dâhil olmuştur. Halbuki üçüncü maddenin birinci fıkrasında; «Büyük Millet Meclisi aklâmı ketebesini ve matbaası müstahdemini...» deniliyor. Rica ederim, ikinci derecede gösterilen bir matbaa müstahdemini ile üçüncü derecede gösterilen matbaa müstahdemini için ayrı ayrı derece koymak doğru mudur? Muvafık adalet midir? Bendeniz matbuat mürettiplerinin ve mensubininin Büyük Millet Meclisi matbaasında çalışanlar gibi üçüncü derecede bulunmasını mucibi adalet görüyorum. Çünkü, esasen matbuat mürettipleri çok para alan insanlar değillerdir. Âzami kazançları 30 - 40 ve nihayet en yükseklerinin burada aldığı para; elli liradan ibarettir ve bu da Ankara'ya mahsusdur. Diğer livalarda, vilâyetlerdeki matbaalarda çalışan mürettiplerin âzami kazançları 6-7-8 liradır.

Bendenizin Karahisar'daki matbaamda çalışan müstahdeminin yekûnu yevmiyeleri 6 lira, 8 lira, on beş lira idi ve yalnız sermürettibin yirmi beş lira idi. (Seneliği mi? Sesleri) Hayır efendim, aylığı... Şu halde ayda nihayet o da

Ankara'ya mahsus olmak üzere elli lira kazana-bilen bir matbaa müstahdeminin; ikinci derece mucibince elli liradan yüz elli liraya kadar bir vergiyeye tâbi utulması zannedirim ki, biraz ağır olur ve esasen böyle matbaa müstahdeminin maaşları, ücret veya yevmiye gibi hususâtı çalıştıkları müesseselere malûmdur. Mah bema o müesseselerden 3 ncü derece mucibince verecekleri paraları kesmek imkânı vardır. Binaenaleyh, bendeniz ikinci derecede bulunan matbuat mürettiplerinin Büyük Millet Meclisi matbaası müstahdemini gibi üçüncü dereceden addolunmasını teklif ediyorum.

ALİ ŞÜKRÜ B. (Trabzon) — Efendim, bendenizde bu nokta için söz almıştım. Şükrü Bey lâzım derecede izah verdiler, fakat yalnız mürettip ve makinistlerden bahsettiler. Matbuat müntesibini; zannedirim, mürettip ve makinist maaşından fazla bir maaşa malik değildir. Belki de maaşları daha dîn bir derecededir. Sonra Meclisi Aliniz memlekette matbuatın tamimi için bir kanun yapmıştı ve matbuata lâzım olan levazımı, kâğıt ve saire gibi eşyayı da bu suretle Gümrük Resminden affetmişti. Bu, gayet dur-endişane yapılmış ve memleketin menafiine muvafık bir şekildi. Şimdi matbuatın ilerlemesi yalnız kâğıt ve sair levazımının Gümrük Resminden affı ile olmaz. Matbuatta gerek fikri ve gerek bedenî ifayı hizmet edeceklerin de mazharı himaye olması icabeder. Arkadaşımız, matbuat müstahdemini arasında en yüksek maaş alanlar mürettipler olduğu halde, Ankara'da bir sermürettibin âzami elli lira aldığını söyledi. Ankara'nın maişetindeki yükseklikler nazarı itibara alınacak olursa bu elli lira ile bu adamlar zannedirim, pek güç ve dar geçiniyorlar. Bunları fazla tazyik etmek de zannedirim ki, muvafık değildir. Zaten bu kanunun bendenizin de imza ettiğim ilk şeklinde matbuat müstahdemini ve mürettipleri üçüncü derecede idi. Sonra da ikinci dereceye çıkarılmışlardır. Bendeniz 3 ncü dereceye nakillerini teklif ediyorum.

MUHİDDİN BAHA B. (Bursa) — Memleketimizde matbuata intisap zannediyorum ki, bir fedakârlık demektir. Başka memleketlerde matbuat müntesibini yalnız kendilerinin değil, evlâdü iyallerinin ve ahfatlarının da refahlarını temin eder. Halbuki bizde, bilirsinizki ancak

kendileri yaşayabilirler. Mürettepler, karanlık yerlerde ancak kendi maiyetlerini temin edebilecek kadar, az bir para ile çalışırlar. Binaenaleyh, müretteplerden ve maaşı 3 - 4 bin kuruş olan muharrirlerden elli lira, yüz lira, iki yüz lira vergi almayı bendeniz fazla görüyorum. Sonra Şükrü Beyin de işaret ettiği veçhile, Büyük Millet Meclisi matbaası müstahdemini ile hariçteki matbuat müntesibinini de ayırmakta bir adalet görememekteyim. Keza orak ve harman makinistleri bunlar da maiyetlerini ancak aldıkları ücretle temin edebilecek adamlardır ve adedleri de pek azdır. Kır bekçileri, umumi ve hususi hastaneler ve Hilâliahmer müstahdemini de ikinci dereceye ithal edilmiş, halbuki 3 ncü derecede sıhhiye müfettişi, memleket tabibi, eczacısı, baytarı mevcut bulunduğu ve bunlar (50 - 100) lira ile mükellef olmadıkları halde bilmem ki zavallı hastane müstahdeminiinden (50) liradan (200) liraya kadar para almaktan maksat nedir? Binaenaleyh matbuat mensubini ve mürettep ve makinistler, orak ve harman makinistleri umumi ve hususi hastaneler, Hilâliahmer müstahdemini ve kır bekçilerine ait fıkaraatın üçüncü derecedeki ahkâma tâbi tutulmalarını teklif ediyorum.

SALÂHADDİN B. (Mersin) — Kır bekçileri kimdir biliyor musunuz?

DURŞUN B. (Çorum) — Üçüncü maddede tafsilen gösterilen mesele üzerinde bâzı müphemiyet vardır ki bu halledilmez ise birçok teşevvüşatı mucibolur. Meselâ erzak ve levazım mütaahhitleri. Bunlar ne dereceye kadar taahhüdediyorlar ve ne dereceye kadar taahhüdedebilirler? Taahhütlerinin miktarı nedir? Ne gibi şeyleri taahhüdederlerse bunlar müeccel olur? Bunlar tabîî tasrih edilmezse birçok suiistimalâta meydan verilmiş olur. Binaenaleyh bu ciheti de şimdiden tesbit etmek lâzımdır. Ziraat erbabı deniyor ve ziraati ikiye ayırıyor. Bilvasıta ziraat, bilâvasıta ziraat. Bilvasıta ziraatte çok suiistimal olur. Seferberlikte Samsun'da ziraatle alâkası olmıyanlar ta memleket aşırı 8 - 10 günlük yerden kendilerini zürra gösterdiler. Sonra bu suretle müeccel oldular. Bilvasıta ziraat kısmını kâmilten kaldırmalı, yalnız bizzat kendisi çiftiyle, çubuğuyla uğraşan kimseler tecil edilmelidir. Sonra pek çok suiistimalâta meydan verilmiş olur. Sonra, Aşar ve Belediye Rüşumu mültezimlerinden muayyen depozito veren-

ler, eğer bundan maksat bu kanunun neşrinde evvel Rüşumu Belediye iltizamını almış ise bittabi müeccel olması lâzımgelir. Eğer bundan sonra birtakım şeyler alacaksa, birçok kimse ben şu şeyi iltizam edeceğim diye şimdiden paralarını verirler, iltizam edilecek şey birdir. Halbuki 80 - 100 tane tâlip çıkar. Depozito verir. Müzayede, münakasa, bir kumar oynar gibi diğerinin üzerinde kahr. Diğerlerini ne yapacağız, paralarını alacak mıyız? Buraları biraz müşevveş bir şeydir. Bunu da tasrih etmelidir. Şirketlerin müdür ve muhasebecisi... Fen memurları ve emsali, bunlar hangi şirketlerdir. Ticaret Kanunnamesinde malûm ve muayyen şirketler vardır. O şirketler mi? Yoksa birkaç kişinin aralarında vücud getirdikleri anonim şirketlerden gayrı bir şey midir? Şirketlerin muhasebecileri, müdürleri nedir? Ve emsali hangileridir? Bunlar mühimdir. Suiistimalâta meydan verilir. Bunlar tasrih edilmelidir. Birinci derecede gösterilen müecceliyetler hakkında arz etmiş olduğum mahzurlar nasıl vârit ise, ikinci derecede de aynı mahzurlar vardır. Binaenaleyh buraları şimdiden iyi tesbit etmek lâzımdır. Yoksa alabildiğine suiistimalât gider, bundan ne Hazine ve ne de Hükümet müstefidolur.

HASAN BASRÎ B. (Karesi) — Efendim şimdide kadar kabul ettiğimiz kanun maddelerinden daha uzun olan bu madde kabul edilecek derecede basit bir madde değildir. Uzun uzadıya düşünmek ve uzun düşüncelerden sonra hükmümüzü vermek lâzımgelir. Rûfekayı muhtermeden bâzılarının temas ettiği veçhile gerek dereceler arasında ve gerek sunuf arasında bir münasebet ve adalet göremiyorum. Bilmem encümenler veya hut encümen (300) liraları, (400) liraları, (600) liraları nereden çıkarıyor? Hangi esas salime, hangi mikyasa göre hesabederek bunları kanuna vaz'etmiş? Efendiler; birinci sınıf meyanına ithal edilen ziraat erbabı var ki, bundan maksat, iki yüz dönümlük zeriyaat yapanlar olduğu cetvelde musarrahtır. Ben şeraiti hâzıra dairesinde zeriyaattan çiftçilerin mühim bir faide temin ettiğine kaani değilim. Aksini iddia edenler gelsin burada ispat etsinler. Mevaşi ve hayvanat ashabı da birinci sınıfa ithal edilmiş. (300) den (600) liraya kadar kendilerine bir şey tahmil olunuyor. Rica ederim; mevaşi ve hayvanat ashabı zaman, zaman yapılan birtakım yolsuz muamelât ile birta-

kım kanunlar ile acaba az mı hırpalandı? Yüzde kırk vaziyet etmek, sonra fazla resim almak ve bununla da iktifa etmiyerek taksitleri hafzederek yeniden almak gibi, muamelât, mevaşi ve hayvanat ashabını artık usandırmıştır. (Doğru sesleri) «âşar ve rüsumu belediye mültezimlerinden muayyen depozito verenler...» Efendiler depozitoyu verir, fakat tasavvur ediniz ki; en ufak bir nahiyede, belediyeye mâlik ufak bir kasabada bulunan mültezimler acaba (300) liradan (600) liraya kadar bir parayı verebilir mi? Gerek Belediye Rüsumu mültezimleri ve gerek âşar mültezimleri verirse bu para mültezimlerin kesesinden mi çıkar? Yoksa zavallı ahalden mi çıkar? Âşar mültezimleri zaten daima âşar usulünün sekametinden dolayı öşrü fazlasıyla zayıf ahalden almaktadır.

ŞÜKRÜ B. (Bolu) — Onlar geçmiş şeylerdir. Şimdi ahali adama on para vermiyor.

HASAN BASRİ B. (Devamla) — Öyle ise köylüyü bilmiyorsunuz. Eğer bunlardan vergi almak istiyorsanız ve adaleti de muhafaza etmek istiyorsanız bu birinci derecede saydığım kalemleri, saydığım sınıfları ikinci dereceye tenzil ediniz ve ona göre onlardan bir vergi alınız. Belki bu suretle mutedil bir şey yapmış olursunuz. Sonra ikinci derecede matbuat mensubini ile mürettep, makinistler mevzu oluyor. Ve bunlara (50 den 150) liraya kadar bir vergi yükletiliyor. Efendiler matbuata, matbuat mensubinine, matbuat makinistlerine, matbuat mürettibinine, matbuat amelesine dünyanın her tarafında her nevi teshilât gösterildiği halde bizde bu kanun ile malâyütak bir mahiyette teklifte bulunmak zannederim hata olur, doğru olmaz. Bunun için matbuat mensubini ile müretteplerin her halde indirilmesi lâzım ise üçüncü dereceye, üçüncü nev'e indirilmesini teklif ediyorum.

Sonra «orak ve harman makinistleri» bunda sarahat yoktur. Acaba idarei hususiyelere aidolan emvalin makinisti midir, yoksa eşhasa aidolan makina makinistleri midir? Hangi makinanın makinisti olursa olsun, memlekette makinistlerin miktarı kalil olmasına nazaran ve memleketin müstahsıl tabakasına en fazla menfaat temin eden bir sınıf bulunmasına göre her halde makinistlerin üçüncü dereceye indirilmesini teklif ederim. Sonra umumi ve hususi hastanelerle Hilâli-ahmer müstahdemini ve kır bekçileri gibi kalemlerin,

ikinci dereceyi işgal etmesine hakikate gülümekten başka bir şey yapmak kabil değildir. Rica ederim hastanelerin müstahdemini (50 den 150) liraya kadar parayı nasıl verebilir? İdarei hususiyelere tâbi ve merbut olan hastanelerin müstahdemini kaç kuruş alır ki senede elli liradan yüz elli liraya kadar bir para vermek kudretine malik olsun?.. Esasen maaş veya tahsisata tâbi olan bu kabil müstahdemini, eğer lâzımsa, üçüncü dereceye indirmek evleviyetle zaruridir. Çünkü esasen bunlar maaş ve tahsisat almaktadırlar. Kır bekçileri.. Bunun hakkında hiçbir söz söylemeye lüzum görmüyorum. Kır bekçilerinden 50 liradan 150 liraya kadar bir vergi almak zannederim bir karîbedir, bir karîbedir.

HÜSEYİN AVNİ B. (Erzurum) — Sebebi var; onlar ehli servettir, köyün ağalarıdır.

HASAN BASRİ B. (Karesi) — Sonra birinci derece vergisiyle ikinci derece vergisi arasında ve haddi âzami ile haddi asgari miktarları arasında ben hiçbir nispeti mâkule görmüyorum. Encümeni muhterem bu hususta neye istinad ettiklerini söylerlerse tabii istifade eder, anlarız. Bu madde uzunuzadıya tetkik edilecek bir maddedir.

SALÂHADDİN B. (Mersin) — Efendim üçüncü madde hakkında itirazda bulunan zevatın* dermeyan buyurdukları noktalara birer birer cevap vereceğim: Müecceliyet suretiyle hizmeti askeriyeden istisna olunanlar. Bu tasnif üç noktainazarla yani üç esasla yapılmıştır. Birinci dereceyi teşkil eden zevat kâmil ehli servet olanlardır. Askerî erzak ve lâvazım mütaahhitleri, ziraat erbabı, mevaşi ve hayvanat ashabı, âşar ve rüsumu belediye mültezimlerinden muayyen depozito verenler, vesaiti nakliye ve posta mütaahhitleri, şirket adamları bunların hepsi muayyen bir kudreti maliye, istitaati maliye ashabıdır. Yalnız arkadaşlarımızdan bâzılarını bunlar ne suretle müeccel oluyor, burada izahat yok diyorlar. Efendiler, mukarretatla muvakkaten müeccel olanlar Mükellefiyeti Askeriye Kanununun 95 nci maddesinin vermiş olduğu salâhiyetle Müdafaa-i Milliye Vekâleti tarafından tecil edilmiştir.

O kanun mucibince Müdafaa-i Milliye Vekâleti salâhiyettardır. Kanunen müeccel olanları da zaten siz 95 nci madde ile tâyin ve tasrih etmişsiniz. Burada isimleri yazılmış bulunan zevatın

vatan hangi evsaf ve hangi kabiliyete malik olduğu kendi dairelerinde malûm ve mukayyettir. Burada Ahzi Asker Kanununun maddelerini yeniden tekrar etmek suretiyle izahatı zaide itasına encümen lüzum görmemiştir. Zaten cetvele bakılırsa bu vergiyi verenler meselâ mültezim olarak muayyen para bırakanlar deniyor. Bunlar şimdiye kadar mukarreratı Hükümetle bilfiil bu vazifeyi ifa edenlerdir. Bunlar keza salâhiyeti kanuniyesinin binaen Müdafaa-i Milliye Vekâletince tecil edilmişlerdir. Sonra buyuyorlar ki, acaba birinci derece için konan mikyas mâkul bir mikyas mıdır? Ve encümen hangi nispetleri gözetmiştir? Efendiler! Bir defa önümüzde muayyen nispetler vardır. Bedeli nakdî için Heyeti Aliyenizce ortaya konmuş bir nispet vardır. Fakat; bedeli nakdî verenler tamamiyle serbesttirler. Halbuki müeccel olanlar muayyen şeraiti haiz olmak dolayısıyla Devlete tecil edilenlerdir. Bunları onlar kadar mükellef tutmak zannedirim, aklen, mantıkan, hikmeten muvafık değildir. Bu sebepten ondan biraz eksiktir. Bu sebeple encümenin tâyin ettiği miktar 300 liradan 600 liraya kadardır.

SÜLEYMAN SUDİ B. (Bayezid) — Azdir.

SALÂHADDİN B. (Mersin) — Memlekette erbabı servetin kemmi derecesini tâyin etmek hususu da mahalleri mecalisi idarelerinin takririne bırakılmıştır. Binaenaleyh encümen hangi zihniyetle bunu yapmıştır, denilirse memleketin vaziyetidir. Bizde kanunlarla taayyün eden emsallerdir. Encümenin tâyin ve takdir ettiği mikyaslar budur. Arkadaşlarımız belki daha iyi bir takdir koyarlar. Fakat bizce en musibolan budur. Bu gibi mesail takdiri ve vasati olarak konur ve Encümeni Âlinizin koymuş olduğu bu esasta, bu noktadadır. Yani Muafiyeti Askeriye Kanununun mekadiridir.

İkinci derece matbuat mensubini ile mürettip ve makinistler, ihtiyacı memlekete binaen bırakılan değirmenci ve fırıncılar ve sanatkârlar, vesaiti nakliye ve posta sürücüleri, nakliye kolları efradı müeccelesi ve saire gibi aynen mevculanlardır. Encümen bunda şunu düşünmüştür : «Ashabı yesardan ve ashabı emlakten olmayıp da ahalinin menfaati için yahut ordunun menfaati için mahallerinde serbest bırakılmış olanlar...» Bunlar aynı zamanda kendi menfaatlerini temin ve binnefis istifade ediyorlar. Bu noktai nazardan bunlar iki suretle kazanıyor.

Yani bunlar erbabı hırfet ve sanattır. Binaenaleyh, burada matbuat mensubini diyoruz. Her hangi bir yerde gazete çıkaracağım diyor, mezuniyet alıyor ve hizmeti askeriyesini ifa etmiyor ve gazetesinden istifade ediyor. Demek ki; evvelâ vazifei askeriyesini ifa etmiyor. (Gürültüler) Bendeniz izah edeyim, heyet hâkemdır. Saniyen gazetesinden istifade ediyor. Binaenaleyh burada iki türlü say vardır. Halbuki üçüncü derece ile tâyin ettiğimiz mektep, medrese muallimleri... Yani nispeten memleketin menafii için daha ziyade vücutları zaruri olan ve memlekette pek az bir para kazanabilecek olanlar üçüncü dereceye ithal edilmiştir. Maahaza Heyeti Celile matbuat hakkında bir teveccüh gösterir de üçüncü dereceye indirir. Bittabi hükümdür. Burada esas olan mesele; kendileri bizzat hem hizmeti askeriyeden doğrudan doğruya muafiyet temin ediyorlar, saniyen de, evlerinin, barklarının başlarında bulunuyorlar. Bunların içerisinde ashabı yesar da vardır. Meselâ sahibi imtiyaz, muharrir ve sair suretlerle az veya çok bir mükellefiyete tâbi tutulmaları zaruridir. Bunların ikinci sınıfa ithaline sebep budur.

EMİN B. (Eskişehir) — Ordumuzu yaşıtan zürra hakkında ne düşünüyorsunuz?

SALÂHADDİN B. (Mersin) — Orduyu yaşıtan zürra. Memleketin ziraatını temin için Hükümet lâzımsa bir - iki sınıfı mezun addeder, lâzımsa bir - iki ziraat taburu gönderir, ne yapar yapar. Bunlar memleket meselesidir. Bu, Hükümetin nazarı dikkate alacağı bir meseledir. Burada bizim onlar hakkında söyleyeceğimiz bir şey yoktur. Yani Devlet, efradını silâh altına davet ettiği zaman memlekette ziraatin kurumaması için muayyen sınıfları silâh altına alır. Mesele bugün bilûmum erbabı esnan, hattâ herkes silâh altında değildir. İşte bu budur ve bundan fazla ziraat yapacakları Devlet istisna ediyor ve onlar için de vergi koyuyor. Orak harman makinistleri... Bunlar da üçüneye geçebilir. Fakat bizim bunda da düşündüğümüz şudur. Bunlar hem bir temettü elde ediyorlar, hem de mükellefiyeti askeriye ile alâkaları kalmıyor. Yani serbest ticaret ediyorlar. Bu cihetle bunlar diğerlerine benzetilememiştir. Fakat Heyeti Aliyeniz hâkemdır.

Sonra kır bekleleri deniyor. Evvelece biz bunu düşündük, hattâ üçüneye koymuştuk. Fa-

kat efendiler; hakikatte kırbeçliklerini yapanlar ashabı yesardır. köylerin ağalarıdır. (Hayır hayır, sesleri) Bizim bildiğimiz böyledir. Kır beçliğini ifa etmek bahanesiyle köylerinde kalanlar, kâfi ziraatı ve kâfi emlakı olanlardır. Bunların dahi servetlerine göre vergi vermeleri tabiidir. Yoksa kır beçliklerini yapacaklar. 18 ve 48 yaşında olanların haricindeki adamlardan olur ve pekâlâ yaparlar, memlekette adam yok değildir. Yani mükellefiyeti askeriye den kaçmasına meydan vermemek istedik.

HÜSEYİN B. (Elâziz) — Kırbeçleri demek bizde korucu demektir. En aşağı tabakadır.

SALÂHADDİN B. (Mersin) — Üçüncüye geçecek olursa encümen muarız olacaktır.

TUNALI HİLMİ B. (Bolu) — Aşağı tabaka yok, milletin içerisinde.

SALÂHADDİN B. (Mersin) — Sonra efendim; umumi ve hususi hastanelerle Hilâliahmer müstahdemini buyurdular. Bunlar da üçüncüye alınabilir. Yani Heyeti Âliye bunlar hakkında bir cemile gösterebilir. Fakat birçok zevat bundan istifade edecektir. Halbuki bu hizmeti ifa edecekler henüz sinni mükellefiyete girmemiş veyahut mükellefiyetten çıkmış kimseler olmalıdır, emsali silâh altında bulunanlardan hizmet edenler mahdud ve madudelmalıdır. Mahdud ve madudolanlardan, yani bir kaçamak yolu bulmamak için en doğru bir tertiptir. Lâkin Heyeti Aliyeniz hâkemdür. Yalnız burada bir kelime ilâvesini rica edeceğim; umumi ve hususi hastanelerle şimendifer müstahdemini... Bunlar aynı şeraiti, aynı hali haizdirler.

Efendim! Üçüncü derece hakkında arkadaşlarımız başka bir şey söylememişlerdir. Bendeniz bunu geçiyorum. Ziraat erbabı hakkında Çorum Mebusu Dursun Bey biraderimiz bir şey söylemiştir. Esasen bu dördüncü maddeye ait bir meseledir. Sonra şirket memurları ve saire kanunda musarrahtır. Hangi adamların efradı mezuneden veya efradı müecceleden olacağı keyfiyeti kanunda musarrah olduğu için yalnız onlara şâmilidir. Sonra bizzat ve bilvasita ziraat erbabı ikisi de müeccedir. Çünkü bundan maksat, memlekette ziraati teşvik ve büyük mikyasta ziraati tergi bolduğuna göre, bizzat bu işi ifa edemeyecek olanlar bilvasita yaptıracaklardır. Hazineye bir menfaat temini için memlekette büyük mikyasta ziraat yaptırabilmelidir. Bu,

memleketin iktisadiyatı ziraiyesini temin eder. Halk için de mucibi menfaat olur. İşte bellibaşlı sınıfların tefrikini âmil olan esbap bunlardır. Hulâsaten tekrar ediyorum ki : Heyeti Aliyenize, mürettip ve makinistler için, keza kır beçleri, orak ve harman makinistleri için diğer bir dereceye tenziline dair olan teklifatı encümen kabul edebilir, fakat menfaati memleket noktai nazarından encümen bunu raiih görmektedir, daha doğru bulmaktadır. Bunların verdikleri vergi miktarını arz ettiğim gibi bu miktarlar üzerinde tadilat için arkadaşlarımız daha fazla izahat vererek bizi tenvir edecek olursa bittabi encümen de onu kabul eder. Yalnız bir fıkranın ilâvesini rica ediyorum efendim. Efradı müeccele acaba bu vergiyi bir anda mı verecektir? Yoksa taksitle mi verecektir? Bu suali kimse irad etmemiştir. Evet arkadaşlar, bunun taksitle verilmesini biz de düşünüyoruz. Ayrıca bir talimat yapılacak, oraya yazılın diyorduk. Fakat metni kanuna koymak daha muvafık olacaktır. Okuduğum fıkranın ilâvesini rica edeceğim ve bunu bir takrirle de Heyeti Aliyenize arz edeceğim. «Bunlardan birinci, ikinci derecede bulunanlar mahalleri mecalisi idaresince hakiki servet, istitaatlerine göre berveçhiâti tâyin olunacak vergii seneviye tâbidirler.» Dirler edatını kaldırıyoruz. «Vergii seneviye tâbi olup üç ay zarfında ve üç müsavi taksitte istifa olunur.» şekliinde oluyor.

HALİL İBRAHİM B. (Antalya) — Salâhaddin Bey bu yedinci maddede var.

SALÂHADDİN B. (Devamla) — Heyet arzu buyurursa kabul ederiz. Çünkü usulü tahsil hakkında bir talimat yapılacak. Taksit emri kanunidir. Binaenaleyh her vakit için ayrı ayrı lâzımdır ve maddesinde de sarahat olsun, dediler biz de kabul ediyoruz.

HALİL İBRAHİM B. (Antalya) — Kanun zaten nizamname tanzimini emrediyor efendim.

SALÂHADDİN B. (Devamla) — Kanunun tarihi ilânından itibaren her ayın on beşinci gününe kadar demekki -üç taksitte- bu fıkrayı ilâve hususunda Heyeti Aliyeniz kabul ederse biz de kabul ederiz. Ve lüzum olur diye ilâve ediyoruz. Üç ay zarfında ve üç müsavi taksitte tahsil olunur. Ve takasitin müddeti tediyesi kanunun tarihi ilânından itibaren her ayın

on beşinci gününe kadardır. Demekki birinci, ikinci derecede olanlardan üç taksitte bu parayı alacağız. Tabiidir ki üçüncü derecede olanlar maâşa tâbi olup yüz kuruşta bir kuruştur. Onlara bu şâmil olamaz. Binaenaleyh bu kâfidir.

HACI MUSTAFA Ef. (Ankara) — Üçüncü derecede mektep muallimleri var, mederese muallimleri var. Tabii bunlar ehli maâş olduğu için bir şey diyemem. Fakat bu muallimler içinde medrese talebeleri de vardır. Müeccel olduklar, kaldılar. Tabiidir ki bunların da bir vergiye tâbi olmaları lâzımgelir. Halbuki şimdi bunların maaşları, ücretleri, yevmiyeleri, aidatları yok. Bunlardan ne surette ve ne gibi bir vergi alacaksınız? Ona dair bir şey söylemediniz.

SALÂHADDİN B. (Devamla) — Arz edeyim. Eğer bunlar efradı müeccelede ise, yani mücerret talim ve terbiyelerinden dolayı medresede bırakılıyorsa ve on sekiz yaşını müteceviz ise bu vergiye tâbi olmaları lâzımgelir. Fakat bunların ne suretle vereceği, mahalleri mecalisi idaresi tarafından tâyin edilecektir, eğer yoksa olmuyandan bir şey istiyemiyoruz. Vergiyi takdir keyfiyetini mahalline terk etmenin en doğru bir şey olmuş olacağı kanaatindeyim.

HACI MUSTAFA Ef. (Ankara) — Efendim bir de birinci ile ikinci derecelerin haddi âsgarilerini biraz daha tenzile çare yok mudur? İzah buyurur musunuz?

SALÂHADDİN B. — Heyeti Âliye hakemdir. HACI MUSTAFA Ef. — Üç yüzü elliye tahvil suretiyle efendim.

SALÂDDİN B. — Birinci derecede ashabı yesara mahsus derece olduğu için miktarı kalil olmamalıdır ki suiistimale mâni olalım. Sonra herkes başka yola gider. Onun için bu doğrudur.

Dr. FUAD B. (Bolu) — Beyefendi; yalnız Hilâliahmer müstahdemini hakkında beyanatta bulundunuz. Fakat umumi ve hususi hastaenler müstahdemini hakkında bir şey söylemediniz?

SALÂHADDİN B. — Arz edeyim efendim; bendenizce hususi açılmış bir hastanenin memur ve müstahdemini ile, umumi bir hastanenin müstahdemini arasında fark vardır. Yani Heyeti Celile bu noktayı muvafık bulursa biz de buna bir şey demeyiz.

Dr. FUAD B. (Bolu) — Hiç olmazsa efendim bu kısmı üçüncüye bırakalım.

SALÂHADDİN B. (Devamla) — Bir şey vardır ve buna nazarı dikkati âlinizi celbetmek istiyorum. Esasen bizim için en büyük vecibe: On sekiz yaşından kırk beş yaşına kadar devam eden mükellefiyeti nizamiye askeriyenin hududu dâhilinde bulunanların hiçbir yere sığınmamasını temindir ve bizim maksadımız böyle sığıntıların önüne geçmektir. Bundan maksadım bir kimseye tarizdir değildir. Yalnız bunları bularak vazife askeriyelerini fiilen ifa etmek isteyenlere müsaade etmemektir. Bunların hem hayatlarını kazandıkları ve hemde evlerinin başında qturdukları dikkate alınmıştır. Fakat miktar yani (50) lira ikinci derece için çok olabilir. Heyeti Aliyeniz bunu indirebilir ve umumi hastaneleri ayırabilir. Bendeniz muarız olmayacağım. Fakat esas itibariyle encümen bu miktarı muvafık bulmaktadır.

TUNALI HİLMİ B. (Bolu) — Efendim orak ve harman makinistleri deniyor. Halbuki zannımca ziraat makinistleri denirse daha şümüllü olur, değil mi efendim?

SALÂHADDİN B. (Mersin) — Efendim, orak ve harman makinası dediğimizin sebebi Mükellefiyeti Askeriye Kanununun müecceller hakkındaki tâbiratının aynen nakledilmesindedir. Ziraat makinisti de olabilir. Mahzur yoktur, efendim.

REİS — Müzakerenin kifayetine dair bir takrir vardır. Aynı zamanda Halil İbrahim Efendi, Emin Bey, Süleyman Sırrı Bey de söz istemişlerdi. (Kâfi, sesleri) Müzakereyi kâfi görenler lütfen el kaldırsın. Müzakere kâfi görüldü. Üçüncü maddenin bâzı fıkaratının tadil ve tashihi ve yeni fıkarat ilâvesi hakkında birçok takrirler vardır. Arzu buyursanız Heyeti Aliyenize arz ettikten sonra bir karar ittihaz ederiz.

Riyaseti Celileye

Üçüncü maddenin müzakeresi kâfidir. Reye vaz' ile kabulünü teklif eylerim.

1 Mayıs 1338

Gümüşane

Hacı Mustafa

Riyaseti Celileye

Üçüncü maddenin üçüncü derecedeki yedinci satırında muharrer «Jandarma suretiyle mü-

eccel» fıkrasına «olanlar ile» yani müeccel kelimesinden sonra anıfûlbeyan «olanlar ile» sözlerinin ilâvesini teklif eylerim.

1 Mayıs 1338

Genc Mebusu
Hamdi

Riyaseti Celileye

Birinci derece Müecceliyeti Askeriye Vergisine tâbi olanlardan alınacak olan üç yüz liranın altı yüze, dört yüzün sekiz yüze ve altı yüz liranın bin liraya iblâgını teklif eylerim.

Bayezid
Süleyman Sırrı

Riyaseti Celileye

1. Birinci derecedeki (Ziraat erbabı ile (Mevası ve hayvanat ashabı) nın (âşar ve rüsumu belediye mültezimleri) nin ikinci dereceye.

2. (Matbuat mensubini ile mürettip ve makinistler), (Orak ve harman makinistlerinin), (Hastane ve Hilâiahmer müstahdemininin), (Kırbekçileri) nin üçüncü dereceye tenzili ve :

3. Birinci derece hadlerinin 100, 300, 500,

İkinci derece hadlerinin 25, 50, 75.
liraya indirilmesini teklif ederim.

Karesi
H. Basri

Riyaseti Celileye

«B» fıkrasının üçüncü derecedeki istisnaları meyanında orman muhafaza memurları yerine, orman muamelât ve cibayet memurlarının ikamesini teklif eylerim.

1 Mayıs 1338

Kütahya
Cemil

Riyaseti Celileye

Matbuat mensubini ile mürettip ve makinistlerin üçüncü dereceye ithalini teklif eylerim.

Karahisarı Sahib
Mehmed Şükrü

Riyaseti Celileye

Üçüncü maddenin :

«Matbuat mensubini ile mürettip ve makinistlerden ehli maaş olanlar üçüncü derece mu-

eibince muameleye tâbi tuutlurlar» şeklinde tadilini teklif eylerim.

1 Mayıs 1338

Burdur
Soysallı İsmail Subhi

Riyaseti Celileye

Matbuat mensubini ile mürettip ve makinistlerle umumi ve hususi hastaneler ve Hilâiahmer müstahdemini ve kırbekçilerinin üçüncü dereceye ithal edilmesini teklif eylerim.

1 Mayıs 1338

Bursa
Muhiddin Baha

Riyaseti Celileye

Üçüncü maddenin ikinci derecesine; «Şimendifer müstahdemini ile fabrikalar ustaları» sehven ilâve edilmemiştir. Bu dereceye ilâvesini teklif eylerim.

1 Mayıs 1338

İstanbul
Ali Rıza

Riyaseti Celileye

Üçüncü maddenin ikinci derecesindeki matbuat mensubini ile mürettip ve makinistleriyle umumi ve hususi hastaneler ve Hilâiahmer müstahdemini, kırbekçilerinin ikinci dereceden kaldırılarak üçüncü dereceye nakledilmesini teklif ederiz.

1 Mayıs 1338

Sivas
Mustafa Taki

İsparta
Hacı Tahir

Riyaseti Celileye

Üçüncü maddenin birinci derecesinin 200, 300, 400 olmak üzere tadilini teklif eylerim.

Yozgad
Bahri

Riyaseti Celileye

Üçüncü maddenin birinci derecesinin haddi asgarisi 50, ikinci derecesinin haddi asgarisi 15 olmasını teklif eylerim.

Ankara
Hacı Mustafa

Riyaseti Celileye

Birinci ve ikinci derecelerdeki erkamın bervehi âti tadilini teklif ederim.

Siverek
Lütfi

Birinci derece 100, 200, 300

İkinci derece 25, 50, 75

Riyaseti Celileye

Kır beğçileri köy geziri ve ziraat beğçisidir. En fakir adamlardan intihabolunur. Bunların üçüncü derecede olmalarını teklif ederim.

Elâziz
Hüseyin

Riyaseti Celileye

Vilâyette bulunan matbuat mensubiniyle müretteplerin üçüncü derecede olmalarını, üçüncü derecede gösterilen sıhhiye müfettişleriyle memleket tabipleri ve eczacıların ikinci derecede addedilmelerini teklif eylerim.

Elâziz
Hüseyin

Riyaseti Celileye

Üçüncü maddenin 27 nci satırındaki (mecalisi idaresince) cümlesinin (Mecalisi idare ve belediyelerden mürekkep komisyonlara) şeklinde tadilini ve 29 ncu satırdaki birinci derecenin 100, 200, 300, 400, 500, 600 ve 30 ncu satırındaki ikinci derecenin 25, 50, 75, 100, 125, 150 tarzında kademata taksimen tadilini teklif eylerim.

1 Mayıs 1338
Kırşehir
Sadık

REİS — Encümenin ilâvesini teklif ettiği fıkra.

Vergiye seneviye (tâbi olup) üç ay zarfında ve üç müsavi taksitte istifa olunur. Takasitin müddeti tediyesi kanunun tarihi ilânından itibaren her ayın ilk on beşinci gününe kadardır.

Muvazene Encümeni

Riyaseti Celileye

Üçüncü maddedeki derecenin berveçhi âti surette tadilini teklif eyleriz. Birinci derece: 150, 200, 300, 400, 600, 800; ikinci derece: 25, 50, 75,

Canik Kozan Karahisarı Sahib
Emin Dr. Fikret Şükrü

Riyaseti Celileye

Birinci ve ikinci dereceler için takdir olunan vergi cidden fahiş ve gayrikabili tahammüldür. Binaenaleyh birinci derece vergi haddi asgarisinin berveçhi âti 50 liradan ve ikinci

derecenin dahi 10 liradan iptida etmesini teklif eylerim.

1 Mayıs 1338
Yozgad
Süleyman

Birinci derece: 50 ilâ 600
İkinci derece: 10 ilâ 150

Riyaseti Celileye

(Orak ve harman makinistleri) yerine (Ziraat makinistleri) denilmesini teklif ederim.

1 Mayıs 1338
Tunali Hilmi

Riyaseti Celileye

Ekser mahallerde orak ve harman makinistleri pek nâdirdir. Ve kır beğçileri de kısmen erbabi yesardan ise de kısmi âzami efgari fukara takımındandır. Bu iki sınıf için ikinci derece itibariyle mebdai teklif gösterilen 50 liranın 10 liraya ve haddi âzami gösterilen 150 liranın dahi 50 liraya tenzilen tadilini teklif eylerim.

Muş
Ahmed Hamdi

Riyaseti Celileye

(Umumi ve hususi hastanelerle Hilâliahmer ve Himayeietfal müstahdemini) nin üçüncü derecede olmalarını teklif eylerim.

1 . V . 1338
Bolu
Fuad

Riyaseti Celileye

Müecceliyeti Askeriye Kanununun üçüncü maddesinde (B) fıkrasındaki müeccellerin ikinci derecede bulunan orak ve harman makinistleri ile kır beğçilerinin üçüncü derece vergisiyle mükellef tutulmalarını teklif ederim.

Gaziantep Mebusu
Şahin

REİS — Efendim üçüncü madde hakkında rüfekann vermiş oldukları tavrillerin muhteviyatına muttali oldukuz. Bu tavrilleri burada reye koymak zannederim kanunun selâmeti noktai nazarından gayrimümkündür. Eğer tensip buyurursanız iki şekli hal vardır. Birineisi maddeyi aynen reye koymak, diğher şekil, tavrillerle maddeyi encümene göndermek ve o gelinceye kadar diğher maddelerin müzakeresine geçektir. Bu şıkları reyi âlinize vaz'edeceğim.

Dr. SUAD B. (Kastamonu) — Usulü müzakere hakkında bir şey arz edeceğim efendim. Meali bu kadar mütefavit olan takrirlerin heyeti mecmuasını encümenine göndermek usule muvafıktır. Yalnız heyeti mecmuası Meclisi Âlice kabul edilmiş nazariyle gitmesin. Bunlar reyeye vaz'edilir. Nazarı dikkate alınanlar alınır, alınmayanlar alınmaz. Alınanlar encümenine gider.

HÜSEYİN AVNİ B. (Erzurum) — Efendim esaslı noktalara mütaallik bir kısım takrirler var. Meselâ tenzili miktar hakkında. Bunlar esas teşkil eder. Binaenaleyh esasa mütaallik olanlar reyeye konulmalıdır. Bunlar burada tasnif edilebilir. Encümen ne yapabilecektir. Burada mevzu bahis olan bu takrirler encümeninde de mevzu bahis olmuştur. Meselâ 25 lira konmuş, 25 lirayı Meclisi Âli kabul edecek mi? Bu yine nâkıs gidecektir. Bu encümenine gidebilmek için miktarın tenzili, terfii veyahut da tadili gibi böyle esaslı mahiyette olanların nazarı dikkate alınıp alınmadıklarını tâyin ederek göndermeli. Encümen ancak bunlar üzerinde işleyebilir. Aksi takdirde encümen ne yapabilir?

İSMET B. (Çorum) — Hüseyin Avni Bey biraderimizin söyledikleri doğrudur. Takrirler okundukça encümenin noktai nazarı alınacak olursa mesele halledilmiş olacaktır. Her okunan takrir hakkında encümen bu muvafıktır, veya değildir diyecektir. Yani Heyeti Aliyeye kendi noktai nazarını söyleyecektir. Sonra Heyeti Aliyeye nazarı dikkate alırsa encümenine gelecektir. Noktai nazarı alınmadan gönderilecek takrirler üzerinde encümen hiçbir şey yapamayacaktır. Mutlak surette encümenine gitmemelidir. Okunmalıdır. Her okunan takrir hakkında encümenin noktai nazarı sorulacak olursa mesele tavazuh eder. Ve muamele biter.

REİS — Müsaade ediniz. Zaten Nizamnamei Dahilî takrirlerin ayrı ayrı okunmasını âmirdir ve Muvazenei Maliye Encümeni her takrir okundukça noktai nazarını Heyeti Celilenize arz etsin. Takrirler birer birer okunacak ve reyî âlinize vaz'edilecektir.

(Muş Mebusu Hacı Ahmed Hamdi Efendinin takriri tekrar okundu.)

ENCÜMEN NAMINA İSMET B. (Çorum) — Efendim orak ve harman makinistleri memleketin menafii ziraiyesi için çalışan serbest sanatkârlardır. Orak ve harman makinistleri sa-

natlarını icra edecekler. Fakat memleket dâhilindeki erbabı ziraate faide bahşolmak için çalışacaklardır. Heyeti umumiyeyi millete olan âlâkaları sanatları itibariyle memlekette erbabı ziraate yardım etmelerinden ibarettir. Fakat kendileri esasen bu sanatlarından tamamiyle istifade etmek hakkına malikdirler. Bundan dolayı bunlar ikinci sınıftan çıkarılamaz. Bunlar ikinci sınıftan üçüncü sınıfa tenzil edilemez. Üçüncü sınıfta olanlar en aşağı ücret almaya mecbur olanlardır. Yoksa sanatlarından istedikleri kadar istifade edenler değildir. Bundan dolayı bu takrire encümen muvafakat edemez.

FAHREDDİN B. (Kars) — Bizim Elviye Selâse'de hem ziraat makinası var ve hem harman makinası var. (O değil sesleri)

İSMET B. (Çorum) — Efendim, şimdi bunlar müecceller hakkındadır. Mezunlar hakkında esasen teklif edilen şey o kadar azdır ki ziraat amelesi âdadında dâhildir. Zira ziraat amelesi beş liradan yedi, sekiz liraya kadar vergi verecektir. Bunlar gayet ehemmiyetsizdir. Bunlar asıl serbest olan sanatkârlar içindir.

HACI AHMED HAMDİ Ef. (Muş) — Bir sualim var Reis Bey.

REİS — Müsaade buyurunuz efendim. Her takrir için müzakere açamayız. Encümen noktai nazarını söylüyor. Bu takririn encümenine gitmesini kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmedi.

(Bolu Mebusu Dr. Fuad Beyin takriri tekrar okundu.)

İSMET B. (Çorum) — Efendim, teklif iki şıkki ihtiva ediyor. Birisi Hilâliahmer müstahdeminin üçüncü dereceye alınmasını, ikincisi de Himayeyi Etfalin bu kanuna girmesini. Şimdi biz merbut cetvelde, kanuna müsteniden tecil edilenlere vergi tarh ediyoruz. Himayeyi Etfalin böyle tecile tâbi olması meselesi esaslı bir meseledir. Kanuni bir meseledir. Başka bir teklif ile olur. Zira Tecil Kanununda onlar yoktur. Hilâliahmer müstahdeminin üçüncü dereceye geçmesi biraz şayanı dikkattir. Hilâliahmer bilfiil hizmet edenlerin içinde hizmetlerini askerlikten kurtulmak için vasita ittihaz edenler ekserdir. Ve bundan dolayıdır ki, bu Hilâliahmer vazafini vasita ittihaz eden bu ekseriyet esasen ashâbı yesardandır. Bundan dolayı onları üçüncü sınıfa indirmeyi muvafık görmüyorum. (Reye sesleri)

Dr. FUAD B. (Bolu) — Bendenizin teklifini umumi ve hususi hastanelerdir.

Dr. FİKRET B. (Kozan) — Hilâliahmerde böyle adamlar yoktur.

REİS — Efendim, bu tavrı nazarı dikkate alanlar lütfen ellerini kaldırsın. Nazarı dikkate alınmadı.

(Tunalı Hilmi Beyin tavrı tekrar okundu.)

İSMET B. (Çorum) — Efendim, bu tavrı doğru değildir. Merbut cetvelde metni kanundaki tâbir mevcuttur. (Ret, ret sadaları.)

REİS — Efendim, bu tavrı nazarı dikkate alanlar lütfen el kaldırsın. Nazarı dikkate alınmadı.

(Yozgad Mebusu Süleyman Sırrı Beyin tavrı tekrar okundu.)

HÜSEYİN AVNİ B. (Erzurum) — Müsaade buyurun, evvelâ miktarın tenzili reye konsun. Bu esan kabul edildikten sonra encümen söz söyler. Bir kere Heyeti Umumiye tenzil esasını kabul ediyor mu? Eğer bu tenzili kabul ediyorsa o vakit bu muhtelif tavrılar tevhi-den reye konur.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Yozgad) — Efendim, bendeniz haddi âzamisine bir şey söyleyiyorum. Fakat haddi asgari pek çoktur.

REİS — Efendim, tenzil esasını nazarı dikkate alanlar lütfen ellerini kaldırsın. Tenzil nazarı dikkate alınmadı. Şu halde efendim, tenzil hakkındaki teklifleri Heyeti Umumiyeniz nazarı dikkate almadı.

(Kozan Mebusu Dr. Fikret Beyin tavrı tekrar okundu.)

REİS — Efendim, bu tavrı tezdile taallük ediyor. Heyeti Celileniz ise tezdile taraftar olmadınız.

(Muvazenei Maliye Encümeninin tavrı tekrar okundu.)

İSMET B. (Çorum) — Efendim, bu taksit meselesini bu bapta yapılacak talimata terk etmek istiyorduk. Fakat müddeti tekasit kanuni olmasını sonradan nazarı dikkate aldık. Binaenaleyh taksite raptetmek meselesi doğrudur. Esasen bu gibi vergiler, yani bu derecedeki vergiler biraz bedel mahiyetini haizdir. Demin arkadaşlarımız tenzil teklif etmişlerse de bunun esbabı mücibesine pek vâkıf olamamışlardı. Heyeti Aliye kabul etmedi. Binaenaleyh birinci, ikinci derecelere aşağıda (H) fıkrası

vardır ki, bunlar esasen bedeli nakdi kıymetini haiz olanlardır ve bu sebepledir ki, biraz vergiler fazlacadır. Fakat cibayetinde suhuleti temin etmek üzere bunları üç müsavi taksite tâbi tutuyoruz. Aynı zamanda her taksit için on beş gün müddeti tedavi koyuyoruz. (Pek doğru sesleri)

REİS — Efendim, Encümenin tavrını nazarı dikkate alanlar lütfen el kaldırsın. Encümenin tavrı ekseriyetle nazarı dikkate alınmıştır.

Efendim, Kırşehir Mebusu Sadık Beyin tavrını tekrar okutuyorum.

(Sadık Beyin tavrı tekrar okundu.)

ŞÜKRÜ B. (Bolu) — Bu tezyit teklifidir.

REİS — (İsmet Beye hitaben) tezyit midir, tenzili midir? Tezyit ise izah buyurun. Heyeti Umumiyeye kabul için teklif edelim.

İSMET B. (Çorum) — Tavrın birinci fıkrasında (Mecalisî idare) yerine (Mecalisî belediyeden müntahap bir heyet) konması teklif ediliyor ki bizde efendiler, en tabii ve kanuni mecalis, mesalisi idarelerdir. Her kanunun icrası için yaptığımız komisyonlar bunlardan daha iyi ifayı vazife edemiyorlar. Zaten Muafiyeti Askeriye Kanununda hakkı takdir mecalisi idarelere bırakılmıştır. Biz ittiraden lilkannun bunu da öyle kabul ettik. Ve bunun başka şekilde olması muvafık değildir. (Reye, reye sadaları)

REİS — Efendim Sadık Bey üçüncü maddenin yedinci satırındaki (Mecalisî idare) kelimesinin yerine (Mecalisî idare ve belediyelerden mürekkep komisyonlarca) cümlesinin konmasını teklif ediyor. Yani yalnız meclisi idare değil, belediyeler de iştirak etsin diyor. Bu tadili nazarı itibara alanlar lütfen ellerini kaldırsın. Nazarı itibara alınmamıştır.

(Elâziz Mebusu Hüseyin Beyin tavrı tekrar okundu.)

İSMET B. (Çorum) — Efendim bu işte Heyeti Aliye yine hakem olsun. Fakat encümenin bunda da düşündüğü şey şudur: Kır beççilerinin müecceiyetine Müdafaaî Milliye muvafakat edince bu vazife memlekette bir mesele mutena olmuştur, bundan dolayı köylerde erbabi yesar, beççilik vazai fi bu müecceiyetden istifade için kendi namlarına yatırmıştır ve başkalarını yerlerine para ile istihdam et-

miştir. Ekseriyet böyledir. Fakat Heyeti Aliye-niz hakem olsun. Üçüncü dereceye naklinde ısrar ederseniz bir şey diyemeyiz. (Gürültüler)

REİS — Efendim Elâziz Mebusu Hüseyin Beyin tavrini nazarı itibara alanlar lütfen ellerini kaldırsın. Nazarı dikkate alındı.

(Siverek Mebusu Lûtfi Beyin tavrini tekrar okundu.)

REİS — Efendim bu tavriri de mükellefiyetin tenzilini tazammun ediyor. Tenzil evvelce Heyeti Celilenize nazarı dikkate alınmamıştı.

(Ankara Mebusu Hacı Mustafa Efendinin tavrini tekrar okundu.)

REİS — Bu da aynı mealde, verginin tenzilinini teklif ediyor. Evvelki kararı âlinize muga-yirdir.

(Yozgad Mebusu Bahri Beyin tavrini tekrar okundu.)

REİS — Bu da aynı mealde, tenzil teklif ediliyor. Reyî âlinize vaz'etmiyeceğim.

(Elâziz Mebusu Hüseyin Beyin ikinci tavrini tekrar okundu.)

İSMET B. (Çorum) — Matbuat mensubini ile mürettip ve makinistlerin ikinci dereceye alınmasındaki esbabı Heyeti Umumiye müzakeresinde Salâhaddin Bey arz ettiler. Fakat Heyeti Aliye üçüncüye tenzil hususundaki bu tadilnameyi kabul edecek olursa bittabi bunda ısrar etmeyiz.

ŞÜKRÜ B. (Bolu) — Zaten kanunun ilk projesinde üçüncü derecededir. Sonradan ne olmuşsa ikinciye alınmıştır.

İSMET B. (Çorum) — Efendim, encümen biraz daha bu kanun üzerinde işlemek istemiş ve matbuat müntesibini evvelce üçüncü derecedeyken sonra arkadaşların arz ettikleri mülâhazata binaen ikinci dereceye alınmıştır. Binaenaleyh Heyeti Celile hakemdir. Üçüncü dereceye alınmasını arzu ederse alabiliriz.

REİS — Reye konulan mesail kabulü kati değildir. Nazarı dikkate alınıp encümene gitmesi meselesidir. Diğerlerini Heyeti Umumiye nazarı dikkate almadı, Heyeti Umumiyenin ârasına karşı başka bir karar ittihaz edilemez değil mi efendim?

HÜSEYİN AVNİ B. (Erzurum) — Me-sele gayet sarıhtır. İkinciden üçüncüye alınacaktır. Başka bir şey yoktur. Bir numara değişecek. Encümen bunun üzerine bir şey yapamıyacaktır. Yalnız numara değişecek.

REİS — Efendim, yanlışlığa mahal kalmamak için şunu arz etmek isterim. Tavriler reye konurken tavriri tesbit ettiği şekil nazarı dikkate alınarak encümene sevk ediliyor. Orada encümen o şekil dairesinde maddeyi tadil edecek ve muaddel madde sonra burada tekrar reyinize arz edilecek. Binaenaleyh bu tavriri de aynı suretle reye koyuyorum. Elâziz Mebusu Hüseyin Beyin tavrini nazarı dikkate alanlar lütfen el kaldırsın. (Anlaşılmadı sadaları.) Efendim biraz dikkat buyurursanız anlıyacaksınız.

(Elâziz Mebusu Hüseyin Beyin tavrini tekrar okundu.)

REİS — Efendim, Matbuat mensubiniyle mürettiplerin üçüncü dereceye alınmasını.

HÜSEYİN AVNİ B. — Efendim tavriri umumidir. (Umum vilâyatta bulunan) diyor. Livalar bunda dâhil değil midir? Sonra tereddüde mahal verir. Onun için (Livalar) kaydını da koymalıdır.

REİS — Efendim, Hüseyin Avni Beyin, ilâveten bir teklifi var. (Umum vilâyat ve livalarda bulunan mürettipler ve saire) diyorlar. Halbuki umum vilâyat denince hepsine şâmil oluyor Hüseyin Beyin tavriri birinci fıkrasını kabul edenler lütfen el kaldırsın. Ekseriyetle kabul edilmiştir efendim. İkinci fıkrası var :

«Üçüncü derecede gösterilen sıhhiye müfettişleriyle memleket tabipleri ve eczacıların ikinci derecede addedilmeleri.»

Bu fıkrayı kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmemiştir. Şu halde Hüseyin Beyin tavriri birinci fıkrasının nazarı dikkate alınarak encümene gönderilmesi kabul edilmiştir. İkinci fıkrası kabul edilmemiştir.

(Gazianteb Mebusu Şahin Efendinin tavriri tekrar okundu.)

ŞÜKRÜ B. (Bolu) — Kır bekçileri fıkrası zaten kabul edildi.

REİS — Efendim, bu tavriri emsali nazarı dikkate alınmış ve encümene sevk edilmiştir. Bunun da encümene sevkini kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

(Sivas Mebusu Mustafa Taki Efendinin tavriri tekrar okundu.)

REİS — Efendim bu tavriri muhteviyatı kısmen kabul edilmiş, kısmen de nazarı dikkate

alınmaması kararı verilmiştir. Binaenaleyh yapılacak bir muamele kalmamıştır.

(İstanbul Mebusu Ali Rıza Beyin takriri tekrar okundu.)

İSMET B. (Çorum) — Bu Hilâliahmer ve hastaneler müstahdemini ibaresinden sonra konmuştu, fabrika ustaları cetvelde vardır. Buraya sehven konmamıştır.

ALİ RIZA B. (İstanbul) — Bir de şimendifer müstahdemini.

İSMET B. — Evet efendim...

REİS — Efendim İstanbul Mebusu Ali Rıza Bey «Üçüncü maddenin ikinci derecesine şimendifer müstahdeminiyle fabrika ustalarının ilâvesi sehven yapılmamıştır. Bunun ilâvesini teklif eyerim.» diyor. Kabul edenler lütfen el kaldırsın. Ekseriyetle nazarı dikkate alınmıştır.

(Bursa Mebusu Muhiddin Baha Beyin takriri tekrar okundu.)

REİS — Efendim kır bekçileri, matbuat mensubini, mürettepler, makinistler nazarı dikkate alındı. Hilâliahmer müstahdemini nazarı dikkate alınmadı. Diğerleri nazarı itibara alınarak encümene havale edildi. Şu halde bu takririn reye konulmasına lüzum kalmamıştır.

(Burdur Mebusu İsmail Suphi Beyin takriri tekrar okundu.)

REİS — Böyle bir teklif vaktiyle nazarı dikkate alınarak encümene gitmiştir.

(Karahisarı Sahib Mebusu Mehmed Şükrü Beyin takriri tekrar okundu.)

REİS — Aynı mealdedir efendim, Karara iktiran etmiştir.

(Kütahya Mebusu Cemil Beyin takriri tekrar okundu.)

İSMET B. (Çorum) — Efendim, buradaki orman memurları esasen müccel cetvelinde mündericolanlardır. Demin de arz ettim ki, ayrıca bir tevil yapamayız. Yeniden bir kanun yapamayız. Ahzi Asker Kanununda ne varsa o. Demin Himaye Etfâl münasebetiyle arz etmiştim.

REİS — Cemil Beyin takririni nazarı itibara alanlar lütfen el kaldırsın. Nazarı dikkate alınmadı, efendim.

(Kırşehir Mebusu Sadık Beyin takririni tekrar okundu.)

SADIK B. (Kırşehir) — Reis Bey takririni geri alıyorum.

(Karesi Mebusu Basri Beyin takririni tekrar okundu.)

REİS — Efendim, tenzil hakkında Heyeti Âliyenizin kararı takarrür etmiştir. Bu da nazarı dikkate alınmadı.

İSMET B. (Çorum) — Ziraat erbabıyla, âşar ve rüsümü belediye mültezimlerinin ikinci dereceye naklini teklif ediyorlar. Demin arz ettim. Bu müecceliyeti Askeriye Vergisidir. Ziraat erbabı bile, âşar ve rüsümü belediye mültezimleri ancak menafii iktisadiyei memleketi teşvik için tevil edilmiştir. Bunlar esasen ufak bir alâka ile tevil edilmiştir. Halbuki bunlar sırf menafii hassaları için ziraatlerini tevsi ve o yolda çalışmaktadırlar. Bundan dolayı en kuvvetli vergi verecek sınıf bu sınıftır. Binaenaleyh bunları ikinci dereceye koymak katiyen caiz değildir. Esasen ziraat erbabı, mevaşi erbabı denince bu tâbirler mutlâk değildir. Kanun onların haddini tâyin etmiştir. Erbabı ziraat denince en aşağı iki yüz dönüm zer'eden zürradır. Bu kudreti maliye ve ziraiyeye malik insanlardır. Sonra ashabı hayvanat da keza en çok hayvan sahibi olanlardır. Bunların ikinci dereceye alınması kanunun kıymetini iskat eder.

REİS — Efendim, Basri Beyin takririni reye vaz'ediyorum. Nazarı itibara alanlar lütfen el kaldırsın.

BASRİ B. (Karesi) — Efendim, umumu birden böyle reye konulamaz.

REİS — Nasıl istiyorsunuz efendim? Harfiyen istiyorsanız öyle reye koyayım. Nasıl arzu buyurursunuz? Onu âhtar ediniz de öyle reye koyayım.

BASRİ B. (Karesi) — Efendim, takririmde zürra var. Mevaşi ashabı var. Âşar ve rüsümü belediye mültezimleri var. Böyle birtakım kısımlar var. Takrir böyle toptan reye konursa birçok kısmı mühmel kalır. Binaenaleyh bu kelimelerin ayrı ayrı reye vaz'edilmesi lâzımdır.

REİS — Madde madde reye koyalım. Arzu buyuruyorsanız. Basri Beyin takririnin birinci derecedeki âşar ve rüsümü belediye mültezimlerinin ikinci dereceye alınmasını nazarı dikkate alanlar lütfen el kaldırsın. Kabul edilmemiştir.

Sonra matbuat mensubiniyle mürettepler ve makinistlerin, orak ve harman makinistlerinin, kır bekçilerinin üçüncü dereceye alınması var.

Esasen Hilâliahmer müstahdeminden maa-dası nazarı dikkate alınmıştır. Hilâliahmer müstahdemini evvelce mevzuubahsolmuş ve nazarı dikkate alınmamıştır. Şu halde bu kısmı reye vaz'a lüzum kalmamıştır. Birinci derece hadlerinin beş yüz, ikinci derece olanların 75 liraya indirilmesini teklif ederim diyor. Halbuki Heyeti Aliye tenzili kabul etmemiştir. Bunun da reye konmasına lüzum kalmamıştır. Şu halde Basri Beyin takririni reyi âlinize arz edilmiştir.

(Gene Mebusu Hamdi Beyin birinci takririni tekrar okundu)

REİS — Üçüncü maddenin üçüncü derecedeki yedinci satırında, yani müeccel kelimesinden sonra anifülbeyan (olanlarla) sözlerinin ilâvesi hakkındadır.

İSMET B. (Çorum) — Hayır efendim yanlışır. Jandarma suretiyle müeccel Rüsumat ve Düyunu Umumiye ve memlaha kolcuları ve muhafaza memurları zaten onlar müecceldir. Yanlışır o...

REİS — Bu takririni nazarı dikkate alanlar lütfen el kaldırsın. Nazarı dikkate alınmadı efendim.

(Bayezid Mebusu Sudi Beyin takririni tekrar okundu)

REİS — Efendim, bu takrirden tezyid vardır, nazarı dikkatinizi celbederim.

SÜLEYMAN SUDİ B. (Bayezid) — Zenginlerden para almak lâzımgelirse işte böyle yapmalıdır.

İSMET B. (Çorum) — Bu tezyid meselesine encümen muvafakat edemez. Çünkü bu kanunu tanzim ederken encümen az - çok memleketin İktisadiyatını da nazarı itibara almıştır. Binaenaleyh fazla tezyid etmemiştir. Tezyidolamaz.

REİS — Efendim, tezyid kısmını nazarı itibara alanlar lütfen el kaldırsın. Nazarı dikkate alınmamıştır.

Riyaseti Celileye

Üçüncü derece :

İkinci sınıf ihtiyat zâbitanından veya memurini askeriyeden.. ilâ cümlesinin başındaki ikinci fıkra tâbirinin tayyını teklif eylerim.

Kozan Mebusu
Mustafa

ALİ RIZA B. (İstanbul) — Efendim, ikinci sınıf ihtiyat zâbitanı; yani bu tâbiri, istimalde bir maksat vardır, ihtiyat zâbitanı bizde iki sınıftır. Birisi birinci sınıftır ki, bunlar Mektebi Harbiyeden mülâzimisanilikle neşet ederek doğrudan doğruya ordularda harb zâbiti olarak istihdam edilen ve binnetice ordudan istifa eden yahut tekaüt suretiyle çekilen zâbitandır. İkinci sınıf ihtiyat zâbitanı; hizmeti maksure erbabından olarak silâh altına alınıp bunlara mektepte zâbitliğe mahsus bir tahsil gösterildikten sonra ikinci sınıf ihtiyat zâbitanı namı altında doğrudan doğruya istihdam edilenlerdir. Burada bu ikinci sınıf ihtiyat zâbitanından ve memurini askeriyeden bir kısmı var ki; silâh altına alınmamıştır. Binaenaleyh biz bunları tayyedersek maksadı asliye mugayir olur. Bunlar diğer zâbitan gibi değildir.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Yozgad) — Birinci sınıfın mütekaidini?

ALİ RIZA B. (İstanbul) — Birinci sınıfın mütekaidini hizmeti askeriyesini ifa eden kısımdır.

Dr. MUSTAFA B. (Kozan) — Müstafi kısmı nedir?

SALÂHADDİN B. (Mersin) — Müstafi serbesttir.

(Kozan Mebusu Mustafa Beyin takririni tekrar okundu.)

REİS — İkinci fıkradaki ihtiyat zâbit ve memurinin cümlesinden sonra ikinci sınıf tâbirinin tayyını teklif ediyor.

Dr. MUSTAFA B. (Kozan) — Müsaade buyurun. İzah edeyim. Efendim malûmuâliniz bizde ihtiyat zâbitanı deyince iki sınıf olduğunu anlıyoruz. Bir tanesi birinci sınıf, diğeri ikinci sınıftır. İkinci sınıf tâbiri tayyedilsin demekten maksadım; birinci sınıf içerisinde mütekaidinle müstafiler vardır. Fakat biliyorsunuz ki, bizim memleketimizde birçok zâbitan eskisi gibi 50 - 55 yaşından sonra tekaüdülmamıştır. Bâzı içlerinde yaşça dün olanlar da vardır. Pek yaşlı olarak tekaüdedilenler de vardır. Sonra istifa edenler de vardır ki, bendeniz de müstafiyim. Bu müstafi olanların içinde vergi vermesi icabeden esnan dâhilinde zevat vardır. Binaenaleyh onlar da bu vergiyi vârsinler ben de vereyim. Onun için istiyorum ki, bendeniz ya birinci sınıf ihtiyat zâbitanı da it-

hal edinsin. Veyahut ikinci sınıf cümlesi tayye-dilsin. Mutlak bırakmalıdır.

REİS — Efendim Mustafa Beyin teklifini nazarı dikkate alanlar el kaldırsın... Mustafa Beyin teklifi ekseriyetle nazarı dikkate alındı efendim.

Son tahrir (Müzakere kâfidir. Maddenin reye vaz'ıyla kabulünü teklif ederim.) diyor. Bir kere müzakerenin kifayetini reyinize vaz'ediyorum. Müzakereyi kâfi görenler lütfen el kaldırsın... Müzakere kâfi görüldü. Tahririn maddenin reye vaz'ı hakkındaki fıkrasını reye koymıyacağım. Çünkü maddeyi nazarı dikkate alınan tahrirlerle encümene veriyoruz.

HACI MUSTAFA Ef. (Ankara) — Şimdi kır beğçilerini üçüncü sınıfa indirdik. Burada onların tediye edeceği paranın miktarı yoktur. Onu bir kere tâyin edeceksiniz de ondan sonra kabul edeceksiniz.

REİS — Müsaade buyurun efendim. Üçüncü maddenin nazarı dikkate alınan tadil tahrirleri mucibince şekli tâyin edilmeden reye konamaz. Doğru bir karar çıkmaz. Belki acele bir şey olur. Fakat doğru bir karar çıkmaz. Onun için encümen şekli cedidi Heyeti Âliyenize arz edinceye kadar maddeyi reye koyamıyacağız. Madde hakkında müzakere kâfi görülmüştür. Yalnız maddenin reye vaz'ı kalmıştır. Efendim müzakeremiz bu noktada hitam bulmuştur.

3. — *Karahisarı Sahib Mebusu İsmail Şükrü Efendinin, Meclisin içtima ve gün ve saatlerine dair tahriri.*

REİS — Karahisarı Sahib Mebusu İsmail Şükrü Efendinin bir tahriri vardır.

Riyaseti Celileye

İçtima günlerinin haftada üçe tenzilini ve zamanı içtımın dahi alaturka saat altı buçuktan dokuz buçuğa kadar, yani bir buçuktan dört buçuğa kadar devamını şerefi hulûliyle müşerref olduğumuz Ramazanı Şerife mahsus olmak üzere kabulünü teklif eylerim.

27 Nisan 1338

Karahisarı Sahib
İsmail Şükrü

REİS — İçtima günlerinin haftada üçe tenzilini ve içtima saatinin alaturka altı buçuktan on buçuğa kadar devamını teklif ediyor.

HÜSEYİN AVNİ B. (Erzurum) — Efendiler, bu gibi kayıtlar altına girmek lüzumsuzdur. Biz istediğimiz zaman fazla çalışırız. İsteddiğimiz zaman toplanırız. Böyle kayıtlar altına girilmesi katiyen caiz değildir. Bugün bu suretle çalışıyoruz. Yarın sekiz saat fazla çalışırız. Binaenaleyh böyle kayda ne lüzum vardır efendim? Şimdi arzu edersek müzakereyi kâfi görürüz. Hattâ ben-deniz de teklif ediyorum, müzakere kâfidir. (Handeler)

REİS — Efendim, bu malî kanunların müzakeresi münasebetiyle cereyan eden mufassal müzakerat neticesinde ittihaz buyurduğunuz karar tekrar reyinize arz etmek mecburiyetindeyim. «Malî kavanin müstacelen müzakere edilecektir ve bunlar müzakere edilinceye kadar Çarşamba günü müstesna olmak üzere her gün içtima edilecektir.» Diye karar ittihaz edilmişti.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Yozgad) — Fakat Ramazan nazarı dikkate alınmamıştı.

REİS — Şu halde bu meselenin bugün müzakeresini muvafık görmüyorsunuz. Bir kere daha mevzuubahsolursa tekrar müzakere açarız. Ancak malî kanunlar müstacelen müzakere edilecektir. Evvelki kararınız bu merkezdedir.

HÜSEYİN AVNİ B. (Erzurum) — Karar yalnız varidat kanunlarına mahsus değildir. Ben-denizin tasarruf hakkında verdiğim tahrir de bir an evvel müzakere edilecektir. Eğer Meclisi Âliniz tasarrufu kabul etmezse bilâhara tasarruf yapılamaz. Biraz da Hükümeti tasarruf için sıkıştırılm ve sonra diğer taraftan da varidat kanunları toplanıp gelsin.

REİS — Müstaceliyetle müzakeresine karar verilen varidat kanunlarından sonraki kanunları da tetkik ederiz.

2. — AZAYI KIRAM MUAMELÂTI

1. — *Saruhan Mebusu İbrahim Süreyya Beyin, Ukrayna'ya gidecek olan heyetten istifası*

REİS — Efendim, bir istifaneme vardır. Arz edeceğim :

Riyaseti Celileye

Ukrayna'ya gidecek heyet âzahğından istif ettiğimi arz eylerim.

2 Mayıs 1338

Saruhan Mebusu
İbrahim Süreyya

3. — *Malatya Mebusu Lûtfi Beyin, Malatya'daki İttihadî Terakki Kulübünün mahalline terkine dair kanun teklifi (2/522)*

REİS — Efendim, bir teklifi kanuni vardır. Sabahleyin temenni halinde gelmişti. Bunun Heyeti Âliyenize teklifi kanuni şeklinde gelmesi için sahibine iadeye mecbur olmuştuk. Şimdi geldi, teklifi kanuni şeklinde Heyeti Âliyenize arz edeceğim.

HÜSEYİN AVNİ B. (Erzurum) — Efendim, bu münakaşayı bâdi bir şeydir.

REİS — Müsaade buyurun efendim. Zaten kabul edebileceğiniz bir tarzda reyî âlinize arz edeceğim.

Riyaseti Celileye

İnhilâl eden Cemiyeti İttihadiye kulüpleriyle sair emvali gayrimenkule ve menkulelerinin ciheti Maliyeye intikal etmiş olduğundan bahsiyle memurini maliyece bunlara vaziyed edilmesi Hükümeti Feridiyece icra edilmiş olan tebligat icabındandı.

Ahiren Büyük Millet Meclisi Maliye Vekili de bu nazariyeyi takibetmiş ve hattâ Malatya'da bulunan İttihat Kulübünün bilmüzayede satılmasını, Malatya Muhasebeciliğine resmen emreylemişti. Bir kulübün memleketçe ianei umumiyeyle millet tarafından yapılmış olduğu eihetle böyle bilmüzayede satılmasındansa zükûr ve inas mekâtibi iptidaiyeden idadiyeye kadar memleketin muhtacolduğu mekâtibinden

birinin olsun isticar haneden kurtarılması için bunun maarif idaresine terk ve tahsisıyla evlâdı vatânın tekâmülü irfan ve tenviri dimağına hadim olmak üzere memleketin Maarif idaresine Heyeti Celilenin lâyemut bir yâdigârı tarihîsi idadına ithal edilmesi bütün dairei intiha-biyem halkının istitafatı vakıası cümlesindedir. Bu sebeple mevaddı âtiyenin kabulü kanuniyetini arz ve teklif eylerim.

MADDE 1. — Malatya'da müesses ve mahallî kuyudu Hakanisince cemiyet namına mukayyet İttihat Kulübü mektep ittihaz edilmek üzere Malatya Maarif İdaresine terk edilmiştir.

MADDE 2. — İşbu kanunun icrasına Dahiliye ve Maliye Vekilleri memurdur.

MADDE 3. — İşbu kanun tarihi neğrinden muteberdir.

Malatya Mebusu
Lûtfi

REİS — Efendim, vakit geçti. Ne söylene yine bu kanun Lâyiha Encümenine gidecektir. Arkadaşlardan her kim isterse istedikleri gibi müdafaa etmek üzere berayı müzakere buraya geldiğinde söylerler. Hakkı kelâmları mahfuzdur.

Efendim, bugünkü müzakeremiz kâfidir. Yarın öğleden sonra saat bir buçukta içtima etmek üzere Celseyi tatil ediyorum.

(Hitamı müzakerat; saat : 5,40)

İçtimai âti ruznamesi

Levayih ve tekâlifi kanuniye :

1. Aşar hissei ianesi ve kûsuratı munzamama hakkında Heyeti Vekileden mevрут lâyihai kanuniye

2. Kastamonu Mebusu Suad Beyin, Rusya'dan gelecek çocuklar için vergi ahzine dair teklifi kanunisi

Sual :

1. İzmit Mebusu Sırrı Beyin, İtalyanların

tahliye ettiği yerlere dair Hariciye Vekâletinden sual takriri

İntihabat :

1. İktisat Vekili intihabı

2. Memurin Muhakemat Heyeti için intihabat

hap

Müzakere edilecek mevât :

1. Müecceliyeti Askeriye Vergisi

2. Harb Kazançları Komisyonu

